

Brüssel, 30. november 2017
(OR. en)

14625/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0379 (COD)

ENER 461
ENV 960
CLIMA 317
COMPET 800
CONSOM 362
FISC 286
CODEC 1864

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee
Komisjoni dok nr:	15135/1/16 ENER 418 ENV 758 CLIMA 169 COMPET 637 CONSOM 301 FISC 221 IA 131 CODEC 1809 REV1 + ADD 1 REV 1 + ADD 2 REV 1
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS elektrienergia siseturu kohta (uuesti sõnastatud) – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas nõukogule 30. novembril 2016 osana paketist „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ ettepaneku, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust elektrienergia siseturu kohta (uuesti sõnastatud).
2. Pakett esitati tervikuna transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu istungil (energeetika) 2016. aasta detsembris. 2017. aasta veebruaris toimunud transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu istungil (energeetika) peeti paketi üle arvamuste vahetus.

3. Pärast kõigi kaheksa seadusandliku ettepaneku mõjuhindangute läbivaatamise lõpetamist ja ettepanekute üksikasjaliku analüüsimise alustamist võttis transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu (energeetika) 2017. aasta juunis teadmiseks eduaruande¹.
4. Elektrienergia siseturgu käsitleva määruse eelnõu muudetud versioonid avaldati septembris (dok 10681/17) ja novembris (dok 10681/17 REV 1 ja 10681/17 ADD 1).
5. Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE) nimetas raportööriks Krišjānis Kariņš'i ning peaks oma arvamuse vastu võtma 2018. aasta märtsis. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 31. mail 2017 ja Regioonide Komitee oma arvamuse 12. juulil 2017.
6. Kavandatava määrusega pannakse paika toimiva energia siseturu raamistik. I peatükis on esitatud vajalik reguleerimise, kohaldamisala ja mõisted. II peatükis sätestatakse normid elektrienergia kauplemiseks erinevatel kauplemise ajavahemikel ja hinnakujunduspõhimõtted. Samuti kirjeldatakse selles üksikasjalikult tasakaalustamiskohustust, tasakaalustamise, järgmise päeva, päevasiseseid ja forvardturge ning norme jaotamise, tootmise piiramise ja tarbimiskaja kohta. III peatükis kirjeldatakse võimsuse jaotamist, nimelt selle üldpõhimõtteid ja ülekandevõime piiratud juhtimist, ning pakkumispäiirkondade määratlust. IV peatükis on üksikasjalikult esitatud põhimõtted ressursside piisavuse kohta liikmesriikide territooriumil ning Euroopa ressursside piisavuse hindamise normide kohta, samuti on selles esitatud reservvõimsuse mehhanismi kohaldamise normid. V peatükk on seotud põhivõrguettevõtjate liidu tasandi koostööga Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku vahendusel. Samuti määratletakse selles piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid, nende geograafiline ulatus ja ülesanded. VI peatükis määratletakse koostöö jaotusvõrguettevõtjate vahel ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse asutamine. VII peatükis on sätestatud normid võrgueeskirjade ja suuniste kehtestamise kohta.
7. Kavandatava määruse lisas kirjeldatakse üksikasjalikumalt piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite ülesandeid.

¹ ST 9578/17.

II. TÖÖ NÕUKOGU ETTEVALMISTAVATES ORGANITES

8. Energeetika töörühm on kaalunud komisjoni ettepanekut ja sellega seotud eesistujariigi kompromissettepanekuid 2017. aasta juulist novembrini. Nende arutelude järel tegi eesistujariik tekstis märkimisväärsel hulgal muudatusi.
9. Delegatsioonid jätkavad määruse eelnõus sisalduvate erinevate sätete üksikasjalikku analüüsi. Delegatsioonid leidsid siiski, et pakutud muudatuste suund on teksti parandamiseks õige, nimelt:
 - olemasolevate määratluste selgitamine ja puuduvate määratluste lisamine
 - teksti parandamine seoses tasakaalustamiskohustuse ja tingimustega, mille puhul liikmesriigid võivad teha erandeid seoses rahalise vastutusega tasakaalustamatuste eest
 - tasakaalustamisturu tõhusam korraldus, tasakaalustamisenergia tasaarveldus, hind, tasakaalustamisvõimsuse hankimine ja tehnilisi pakkumispäiire käsitlevad normid
 - pakkumispäiirkondade ja nende struktuuri ning Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, põhivõrguettevõtjate ja liikmesriikide protsessis mängitava rolli määratlemine
 - lisaks riiklikele ressursside piisavuse hindamistele hakatakse kasutama Euroopa ressursside piisavuse hindamisi
 - liikmesriigid tagavad, et välismaine võimsus saab teatud nõudmiste puhul panustada soovitud piisavuse taseme saavutamisse samadel tingimustel nagu kodumaine võimsus
 - reservvõimsuse mehhanismi ülesehituse põhimõtted on paremini määratletud ja struktureeritud
 - Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ülesanded vaadatakse läbi
 - piirkondlik talitluskeskus muudetakse piirkondlikeks talitluskindluse koordinaatoriteks ning nende loomine, missioon ja ülesanded sõnastatakse ümber
 - lisatakse uus artikkel, milles on määratletud ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhimõtted, normid ja menetlused

- võrgueeskirjade kehtestamine muudeti delegeeritud õigusaktidest rakendusaktideks

10. Eesistujariik usub, et lisas esitatud tekst kujutab endast hästi tasakaalustatud kompromissi, mille enamike osadega võiksid delegatsioonid üldiselt nõus olla. Enne, kui on võimalik saavutada kokkulepe, tuleb allpool kirjeldatud peamisi küsimusi siiski täiendavalt analüüsida ja need kinnitada. Eesistujariik on täiesti teadlik, et üksikutel delegatsioonidel võib olla muid mureküsimusi. Seega ei piira järgneva teksti esitamine neid konkreetseid mureküsimusi ega muid kompromissteksti muudetud sätteid, mida ei ole veel täielikult käsitletud.

Peamised lahendamata küsimused ja eesistujariigi kompromissettepanekud

a) Võimsuse jaotamine, meetmed ülekandevõime piiratuse käsitlemiseks ja pakkumispirkonna määratlus

Võimsuse jaotamist käsitlevates normides nõutakse, et maksimaalne võimsus jaotatakse pakkumispirkonna piiril turuosalistele. Kui seda võimsust mõjutab ülekandevõime sisemine piiratus, peab liikmesriik käsitlema sellist ülekandevõime piiratust parandusmeetmetega. Alternatiivina võib liikmesriik otsustada pakkumispirkonna ümber kujundada, et see kajastaks taristu kitsaskohti. Delegatsioonid märkisid, et pakkumispirkonna jagamisel on poliitiline tähtsus ja seega peab liikmesriikidel olema õigus jääda selle otsuse juurde. Eesistujariik teeb ettepaneku kehtestada piiril maksimaalse võimsuse võrdlustase, millest tuleb kinni pidada. Lisaks teeb eesistujariik ettepaneku, et pärast meetmete rakendamiseks vajalikku ajavahemikku saaks liikmesriik valida, kas ta rakendab pakkumispirkonna jagamist või käsitleb ülekandevõime piiratust parandusmeetmetega, et saavutada seatud võrdlustase. Eesistujariik soovib seada kogu protsessile selge tähtaja ja väidab, et kui protsessi lõpuks on tähtaega rikutud, saab komisjon teha otsuse pakkumispirkondade optimaalse jagamise kohta liikmesriigis.

b) Võrgueeskirjad

Võrgueeskirjade ja suuniste loetelu, mille kohta komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, põhineb kolmandal energiapaketil. Selle loetelu põhjal on vastu võetud mitmeid võrgueeskirju. Mõned delegatsioonid tõstatasid küsimuse, et see loetelu ei pruugi olla piisavalt üksikasjalik, eriti kui tegemist on olemasolevate võrgueeskirjade ja suuniste muutmisega. Eesistujariik soovib, et komisjon hindaks 2025. aastani aruandes seda, millised olemasolevate võrgueeskirjade elemendid võiksid olla kasutoovalt sätestatud elektrienergia siseturgu käsitlevates liidu seadusandlikes aktides. Et säilitada selle aruande ja võrgueeskirjades muudatuste tegemise volituste ühtsus, soovib eesistujariik piirata antavaid volitusi 2027. aasta lõpuni.

III. JÄRELDUSED

11. Alaliste esindajate komiteel palutakse eespool toodut arvestades vaadata läbi käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi kompromisstekst, arutada kõiki delegatsioonide poolt tõstatatud lahendamata küsimusi ja saavutada kokkulepe üldise lähenemisviisi vastuvõtmiseks transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu (energeetika) 18. detsembri 2017. aasta istungil.
12. Üldises lähenemisviisis määratakse kindlaks nõukogu esialgne seisukoht käesoleva ettepaneku suhtes ning see oleks aluseks ettevalmistustele, mida tehakse läbirääkimiste pidamiseks Euroopa Parlamendiga.

Lisandused esimesest kahest muudetud versioonist (10681/17 ja 10681/17 REV 1) võrreldes komisjoni ettepanekuga on märgitud **paksus kirjas**.

Teise läbivaatamise järel lisatud uus tekst on märgitud **paksus allajoonitud kirjas**.

Kõik väljajätmised on märgitud sümboliga [] (*tekst jäeti välja*).

2016/0379 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse elektrienergia siseturgu

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 714/2009² on korduvalt oluliselt muudetud. Kuna määruks on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Energialiidu eesmärk on tagada tarbijatele (nii kodutarbijatele kui ka ettevõtjatele) **ohutu**, kindel, säästev, konkurentsivõimeline ja taskukohane energia. Ajalooliselt on elektrisüsteemis olnud domineerivad vertikaalselt lõimitud, tihti avalik-õiguslikud monopolid ja suured keskselt juhitavad tuum- või fossiilkütustel töötavad elektrijaamad. Alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele liidu tarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust. Elektrienergia siseturul on konkurents suur, eriti hulgimüügi ja piiriülese kaubanduse valdkonnas. Konkurents on endiselt tõhusa energiaturu alus.
- (3) Euroopa energiasüsteemis leiavad aset kümnendite suurimad muutused ja nende muutuste keskmeks on elektriturg. [] See **muutus loob** turuosalistele uusi võimalusi **ja toetab neid** ning esitab uusi väljakutseid. Samal ajal võimaldab tehnoloogia areng kaasata tarbijaid uutel viisidel ja teha piiriülest koostööd.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

- (3a) Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad selleks, et tagada energia siseturu toimimine, hõlmates samas piiratud hulgal nõudeid, mis on seotud taastuvate energialiikide arendamisega ja keskkonnapoliitikaga, eelkõige teatud eeliskohtlemist käsitlevaid erinorme teatavate taastuvenegiat kasutavate elektriiaamade tootmiseseadmte suhtes, mis käsitlevad tasakaalustamiskohustust, jaotamist ja ümberjaotamist, et toetada nende tegutsemist turukeskkonnas, seoses tasakaalustamise ja jaotamise soodusreeglitega, samuti uue tootmisvõimsuse süsinikdioksiidihte piirväärtusega, kui sellele kohaldatakse reservvõimsuse mehhanismi.**
- (4) Riigi sekkumine, mis on tihti kooskõlastamata, on elektri hulgimüügiturгу veelgi moonutanud, ja sellel on negatiivne mõju investeeringutele ning piiriülesele kaubandusele.
- (5) Minevikus olid elektritarbijad vaid passiivsed ja ostsid elektrit sageli reguleeritud hinnaga, millel puudus otsene seos turuga. Tulevikus tuleb tarbijaid kaasata nii, et nad osaleksid turul täiel määral teiste turuosalistega võrdsetel alustel. Selleks et lõimida turuga taastuvenegia üha suurenevat osakaalu, peaks tulevane elektrisüsteem kasutama täiel määral ära olemasolevaid paindlikkuse allikaid, eriti tarbimiskaja ja salvestamist. [] Samuti peab süsteem soodustama energiatõhusust.
- (6) Turu suurem lõimimine ja üleminek kõikumamale elektritootmisele eeldab täiendavate jõupingutuste tegemist riikide energiapoliitika kooskõlastamisel naaberriikidega ja piiriülese elektrikaubanduse võimaluste kasutamisel.
- (7) On välja töötatud õigusraamistikud, mis võimaldavad elektriga kaubelda kogu liidus. Selle arengu toetamiseks on vastu võetud mitmeid võrgueeskirju ja suuniseid elektriturgude lõimimiseks. Need võrgueeskirjad ja suunised sisaldavad sätteid turueeskirjade, süsteemi toimimise ja võrguühenduste kohta. Selleks et tagada täielik läbipaistvus ja suurem õiguskindlus, tuleks seadusandliku tavamenetluse alusel vastu võtta ka turu toimimise ja võimsuse jaotamise peamised põhimõtted tasakaalustamis-, päevasise, järgmise päeva ja forvardturu ajavahemikes ning koondada need ühte õigusakti.

- (7a) Tasakaalustamissuuniste artiklis 13a on sätestatud protsess, mille raames põhivõrguettevõtjad saavad delegeerida kõik või mõned oma ülesanded kolmandale isikule. Delegeerivad põhivõrguettevõtjad peaksid jääma vastutavaks käesolevas määruses sisalduvate kohustuste täitmise tagamise eest. Sarnaselt peaksid liikmesriigid saama määrata kolmandale isikule ülesandeid ja kohustusi. Selline määramine peaks olema piiratud riiklikul tasandil täidetavate ülesannete ja kohustustega (nagu tasakaaluarveldus). Määramise piirangud ei peaks põhjustama ebavajalikke olemasoleva riikliku korra muudatusi. Põhivõrguettevõtjad peaksid siiski jääma vastutavaks ülesannete eest, mis on antud neile [uuesti sõnastatud elektridirektiivi] artikli 40 kohaselt.
- (7b) Tasakaalustamissuuniste artiklites 18, 30 ja 32 on sätestatud, et tasakaalustamisenergia standard- ja eritoodete hinnakujunduse meetod peaks looma turuosalistele stiimuleid, et taastada ja säilitada tasakaalustamatuse hinnapiirkonna süsteemi tasakaalu, vähendada süsteemi tasakaalustamatust ja ühiskonna kulutusi. Sellise hinnakujunduse eesmärk peaks olema tarbimiskaja ja muude tasakaalustamisressursside majanduslikult tõhus kasutamine kooskõlas talitluskindluse piiridega. Tasakaalustamisvõimsuse hankimiseks kasutatava hinnakujundusmeetodi eesmärk peaks olema tarbimiskaja ja muude tasakaalustamisressursside majanduslikult tõhus kasutamine kooskõlas talitluskindluse piiridega.
- (7c) Tasakaalustamisenergia turgude lõimimine peaks hõlbustama päevasisese turu tõhusat toimimist, et võimaldada turuosalistel teha tasakaalustamist võimalikult reaaliajalähedaselt, mis vastab tasakaalustamissuuniste artiklis 24 määratletud tasakaalustamisenergia sulgemisaegadele. Põhivõrguettevõtjad peaksid tasakaalustamisturul tasakaalustamist tegema alles pärast päevasisese turu lõppemist jäänud tasakaalustamatuse korvamiseks. Tasakaalustamissuuniste artiklis 53 nähakse ette tasakaaluarveldusperioodi ühtlustamine Euroopas kestusele 15 minutit. Selline ühtlustamine peaks edendama päevasisest kaubandust ja mitme kaubeldava toote arendamist ühe ja sama tarneaja jaoks.

- (7d) Selleks et põhivõrguettevõtjad saaksid tasakaalustamisvõimsust hankida ja kasutada tõhusalt, säästlikult ja turupõhiselt, on vaja soodustada turgude lõimimist. Sellega seoses kehtestati tasakaalustamissuuniste IV jaotises kolm meetodit, mille abil võivad põhivõrguettevõtjad eraldada piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks ja reservide jaotamiseks, kui see on kooskõlas tasuvusanalüüsiga: koosoptimeerimine, turupõhine jaotamine ja jaotamine majandusliku tasuvuse analüüsi põhjal. Koosoptimeerimisel põhinev jaotamine peaks toimuma järgmise päeva ajavahemikus, turupõhist jaotamist võiks aga teha siis, kui leping on sõlmitud kuni nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, ning majandusliku tasuvuse analüüsil põhinevat jaotamist võib kasutada, kui leping on sõlmitud rohkem kui nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, tingimusel, et jaotamisel on piiratud mahud ja hinnang tehakse igal aastal. Kui piirkonnaülese võimsuse jaotamise protsessi meetodika on heaks kiitnud asjaomased reguleerivad asutused, võivad kaks või enam põhivõrguettevõtjat asuda meetodikat varem kasutama, et koguda kogemusi ja tagada edaspidi sujuv üleminek selle kasutamisele teiste põhivõrguettevõtjate seas. Kui selline meetodika on olemas, peaksid kõik põhivõrguettevõtjad siiski ühtlustama selle rakendamise, et soodustada turgude lõimimist.**
- (7e) Tasakaalustamissuuniste V jaotises sätestatakse, et tasakaaluarvelduse peaeesmärk on tagada, et tasakaaluhaldurid toetaksid süsteemi tasakaalu tõhusalt ja innustaksid turuosalisi tasakaalu taastamisel ja/või säilitamisel. Selleks, et tasakaalustamisturg ja kogu energiasüsteem võimaldaks lõimida üha suurenevat muutliku taastuvenergia osa, peaksid tasakaalustamatuse hinnad kajastama energia väärtust reaaliajas.**

- (7f) Võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suunistes³ sätestatakse üksikasjalikud suunised piirkonnaüleseks võimsuse jaotamiseks ja ülekandevõime piiratuse juhtimiseks järgmise päeva turgudel ning päevasisestel turgudel, sealhulgas nõuded selliste ühiste meetodite kohta, mida rakendatakse pakkumispirkondades samal ajal saadavalolevate võimsuste määramiseks, ning tõhususe hindamise kriteeriumid ja pakkumispirkondade piiritlemise läbivaatamine. Artiklites 32 ja 34 on sätestatud pakkumispirkondade struktuuri läbivaatamise reeglid, artiklites 41 ja 54 järgmise päeva ja päevasiseste ajavahemike kõrgeimate ja madalaimate kliiringhindade ühtlustatud piirid, artiklis 59 sätestatakse piirkonnaülestehingute sulgemisaega käsitlevad reeglid, artikkel 74 sisaldab aga reegleid koormuste ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise meetodikate kohta.**
- (7g) Võimsuse jaotamise forvardturu eeskirjas⁴ sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad võimsuse piirkonnaülese jaotamise kohta forvardturul, ühise meetoodika kohta, millega määratakse kindlaks pikkade ajavahemike jaoks piirkonnaülesed võimsused, sellise ühtse jaotamiskeskonna rajamise kohta Euroopa tasandil, kus pakutakse pikaajalisi ülekandeõigusi, ning võimaluste kohta neid tagasi kanda võimsuste jaotamiseks forvardturul või nende üleandmiseks ühelt turuosaliselt teisele. Suuniste artiklis 30 on sätestatud forvardturu riskimaandamistooteid käsitlevad normid.**
- (7h) Võrgueeskirjas elektritootmisüksuste nõuete kohta⁵ sätestatakse nõuded elektritootmisüksuste, eelkõige sünkroonmoodulite, energiapargimoodulite ja avamere energiapargimoodulite ühendamiseks elektriühendsüsteemi. See aitab seega tagada ausa konkurentsi tingimusi elektri siseturul, süsteemi turvalisust ja taastuvate energiaallikate liitumist ning aitab soodustada Euroopa Liidu ülest elektrikaubandust. Võrgueeskirja artiklites 66 ja 67 on sätestatud eeskirjad elektri tootmise kujunemisiärgus tehnika kohta.**

³ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised.

⁴ Komisjoni 26. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri.

⁵ Komisjoni 14. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/631, millega kehtestatakse võrgueeskiri elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta.

- (8) Peamiste turupõhimõtetega tuleks ette näha, et elektri hinnad määratakse kindlaks pakkumise ja nõudlusega. Need hinnad peaksid andma märku elektrivajadusest, andes turupõhise stiimuli investeerida sellistesse paindlikkuse allikatesse nagu paindlik tootmine, ühendamine, tarbimiskaja või salvestamine.
- (9) **Kuigi** elektrisektori CO₂-heite vähendamine koos taastuvate energiaallikate muutumisega turu oluliseks osaks **on üks energialiidu eesmärke** [], on oluline kõrvaldada piiriülese kaubanduse olemasolevad tõkked ning soodustada investeerimist toetavasse taristusse, nt paindlikumasse tootmisse, ühendamisse, tarbimiskajasse ja salvestamisse. Selleks et toetada sellist üleminekut muutlikule ja hajatootmisele ning tagada, et energiaturu põhimõtted on liidu tulevaste elektriturgude aluseks, on oluline keskenduda uuesti lühiajalistele turgudele ja nappusest juhinduvale hinnakujundusele.
- (10) Lühiajalised turud suurendavad likviidsust ja konkurentsivõimet, kuna võimaldavad suuremal hulgal ressurssidel ja eriti paindlikumatel ressurssidel osaleda turul täiel määral. Tulemuslik nappusest juhinduv hinnakujundus soodustab turuosaliste kättesaadavust siis, kui turg seda kõige rohkem vajab, ning sellega tagatakse, et nende kulud hüvitatakse hulgimüügiturul. Seepärast on oluline võimalikult suures ulatuses tagada, et kõrvaldatakse halduslikud ja kaudsed hinnalaed, et energianappuse korral rakenduvad elektri hinnad saaksid tõusta saamata energia hinnani. Turustruktuuriga täieliku lõimimise korral aitavad lühiajalised turud ja nappusest juhinduv hinnakujundus kaotada muid selliseid varustuskindluse tagamise meetmeid nagu reservvõimsuse mehhanismid. Samal ajal ei tohiks nappusest juhinduv hinnakujundus ilma hulgimüügituru hinnalagedeta pärssida lõpptarbijate ning eriti kodutarbijate ja VKEde võimalust maksta kindlat ja stabiilset hinda.

- (11) Vastavalt artiklite 107, 108 ja 109 kohastele liidu riigiabi reeglitele ei tohiks erandid sellistest peamistest turupõhimõtetest nagu tasakaalustamiskohustus, turupõhine edastamine või [] koormuse ümberjaotamine vähendada paindlikkussignaale ega takistada selliste lahenduste nagu salvestamise, tarbimiskaja või agregeerimise arendamist. Kuigi erandid on endiselt vajalikud, et hoida ära liigne halduskoormus teatavate osaliste ning eriti kodutarbijate ja VKEde jaoks, ei ole laialdased erandid, mis hõlmavad kogu tehnoloogiat, kooskõlas eesmärgiga **saavutada** [] CO₂-heite turupõhise ja tõhusa vähendamise **protsess**, ning need tuleks seega asendada sihipärasemate meetmetega.
- (12) Tõhusa konkurentsi eeltingimuseks elektrienergia siseturul on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad tasud võrgu, sealhulgas ülekandesüsteemi ühendusliinide kasutamise eest. **Võrkudevahelise ühenduse võimsuste koordineerimata vähendamine piirab järjest rohkem elektrienergia vahetust liikmesriikide vahel ja on muutunud tõsiseks takistuseks toimiva elektrienergia siseturu väljaarendamisele. [] Võrkudevaheliste ühenduste** olemasolev võimsus peaks **seega** olema nii suur kui võrgu turvalise talitluse ohutusnormid võimaldavad, **sealhulgas järgides (n-1) julgeolekunõudeid. Seda taset ületavaid piiranguid võib aktsepteerida ainult piiratud kestusega üleminekuetapis, mis on vajalik selleks, et kohandada siseriiklikke süsteeme ELi õiguse nõuetele.**
- (13) Oluline on vältida konkurentsi moonutamist, mis tuleneb sellest, et põhivõrguettevõtjad liikmesriikides kasutavad erinevaid ohutus-, talitlus- ja planeerimisnorme. Peale selle peavad olemasolevad edastamisvõimsused ning neid mõjutavad ohutus-, planeerimis- ja talitlusnormid olema turuosalistele läbipaistvad.

- (14) Selleks et tõhusalt juhtida vajalikke investeeringuid, peavad hinnad andma märku, kus elektrit on kõige rohkem vaja. Piirkondlikus elektrisüsteemis eeldavad õiged asukohasignaalid pakkumispriirkondade ühetaolist, objektiivset ja kindlat kindlaksmääramist läbipaistva protsessi kaudu. Selleks et tagada liidu elektrivõrgu tõhus toimimine ja kavandamine ning tõhusad hinnasignaalid uue tootmisvõimsuse, tarbimiskaja või ülekandetaristuga seoses, peaksid pakkumispriirkonnad kajastama ülekandevõime struktuurset piiratust. Eelkõige ei tohiks priirkonnaülest võimsust vähendada ülekandevõime sisemise piiratusega seotud probleemide lahendamiseks.
- (15) [] Turu tõhus loimimine eeldab piiriülese kaubanduse tõkete süstemaatilist kõrvaldamist, et vähendada turu killustatust ja võimaldada liidu energiatarbijatel saada lõimitud elektriturust eelistest ja konkurentsist täiel määral kasu.
- (16) Käesolevas määruuses tuleks sätestada kõik tarifitseerimise ja võimsuste jaotamise aluspõhimõtted ning näha ette selliste suuniste kasutuselevõtt, kus asjaomased põhimõtted ja meetodid on veelgi üksikasjalikumalt sõnastatud, et võimaldada kiiret kohanemist muutuvate olukordadega .
- (17) Ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamine peaks andma põhivõrguettevõtjatele ja turuosalistele õigeid majanduslikke signaale ning tuginema turumehhanismidele.
- (18) Avatud, konkurentsile rajatud turul peaksid nende ülekandesüsteemide käitajad, millest piiriüleised võimsusvood pärinevad, ja nende ülekandesüsteemide käitajad, milles kõnealused võimsusvood lõpevad, hüvitama põhivõrguettevõtjatele kulutused seoses piiriüleste võimsusvoogude vastuvõtuga nendele kuuluvate võrkude kaudu.
- (19) Põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist tulenevaid makseid ja laekumisi tuleks siseriiklike võrgutariifide kehtestamisel arvesse võtta.

- (20) Võrgule piiriülese juurdepääsu eest tegelikult makstav summa võib märkimisväärselt kõikuda, sõltudes asjaomastest põhivõrguettevõtjatest ning liikmesriikides kohaldatud tarifitseerimissüsteemi struktuurilistest erinevustest. Seetõttu on vaja teatavat ühtlustamist, et vältida moonutuste tekkimist kaubanduses.
- (21) Ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulude kasutamine peaks toimuma eeskirjade kohaselt, välja arvatud juhul, kui asjakohase võrkudevahelise ühenduse eri laad õigustab erandit kõnealustest eeskirjadest.
- (22) Selleks et tagada kõigile turuosalistele võrdsed tingimused, tuleks võrgutariife kohaldada nii, et nendega ei diskrimineeritaks ei jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsust positiivselt ega negatiivselt. Nendega ei tohiks diskrimineerida energiasalvestamist ega vähendada stiimulit osaleda tarbimiskajas või edendada energiatõhusust.
- (23) Selleks et suurendada läbipaistvust ja võrreldavust tariifide kindlaksmääramisel, kui pakkumiste ühtlustamine ei tundu olevat asjakohane, peaks [ettepanekuga COM(2016) 863/2 uuesti sõnastatud määruse (EÜ) nr 713/2009] loodud Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (edaspidi „amet“) esitama [] **parimate tavade aruande** tariife käsitlevate meetodite kohta.
- (24) Selleks et paremini tagada optimaalne investeerimine üleeuroopalisel võrku ja lahendada probleemid, kui olulisi võrkude ühendamise projekte ei saa ellu viia tulenevalt prioriteetide puudumisest riigi tasandil, tuleks kaaluda võimsusjaotustasude kasutamist, [] **mis aitaks** tagada kättesaadavust ja säilitada või suurendada ühendvõimsust.

- (25) Selleks et tagada elektri ülekandevõrgu optimaalne haldamine ja võimaldada piiriülest elektrienergiaga kauplemist ja selle tarnimist liidus , tuleks luua Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik. See peaks oma ülesandeid täitma kooskõlas liidu konkurentsieeskirjadega, mida jätkuvalt kohaldatakse ka Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku otsuste suhtes. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja tema töömeetod peaks tagama Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku tõhususe, läbipaistvuse ja esindusliku loomuse. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku poolt koostatavate võrgueeskirjade eesmärk ei ole asendada riigisiseste küsimuste jaoks vajalikke siseriiklikke võrgueeskirju. Kuna tõhusamaid edusamme on võimalik saavutada piirkondliku lähenemisviisi kaudu, peaksid põhivõrguettevõtjad looma üldise koostööstruktuuri raames piirkondlikud struktuurid, tagades samas piirkondliku tasandi tulemuste kokkusobivuse liidu tasandi võrgueeskirjade ja kümneaastase mittesiduva võrkude arengukavaga. Liikmesriigid peaksid edendama koostööd ning kontrollima võrgu tõhusust piirkondlikul tasandil. Piirkondliku tasandi koostöö peaks ühilduma edusammudega konkurentsivõimelise ja tõhusa elektrienergia siseturu suunas.
- (26) Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik peaks tegema Euroopa ressursside piisavuse keskpika kuni pika perioodi hindamise, mis oleks objektiivne alus ressursside piisavusega seotud probleemide hindamiseks. Reservvõimsuse mehhanismi raames käsitletava ressursside piisavuse probleemi aluseks peaks olema [] **hästi koordineeritud riiklik ja Euroopa ressursside piisavuse hindamine.**

- (27) Käesoleva määrusega ette nähtud ressursside piisavuse keskmise kuni pika perioodi hindamisel (prognoos 10 aastast kuni aastani) on teine otstarve kui [ettepaneku COM(2016) 862 kohase riskideks valmisoleku määruse] artiklis 9 osutatud hooajalistel prognoosidel (prognoos kuni kuus kuud). Keskmise kuni pika perioodi hindamisi kasutatakse peamiselt selleks, et hinnata vajadust reservvõimsuse mehhanismide järele, samal ajal kui hooajalisi prognoose kasutatakse selleks, et anda teada riskidest, mis järgmise kuue kuu jooksul võivad põhjustada elektritarnete olulist halvenemist. Peale selle teevad [...] **piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** piirkondlikke piisavuse hindamisi, nagu on määratletud Euroopa õigusaktides, milles käsitletakse elektri ülekandesüsteemi toimimist. Need on väga lühikest perioodi hõlmavad (prognoos nädalast kuni päevani) ressursside piisavuse hindamised, mida kasutatakse süsteemi toimivuse kontekstis.
- (28) Enne reservvõimsuse mehhanismide kehtestamist, peaksid liikmesriigid hindama regulatiivseid moonutusi, mis aitavad kaasa asjaomasele ressursside piisavuse probleemi tekkele. Neil peaks olema kohustus võtta kindlakstehtud moonutuste kõrvaldamiseks meetmeid, sh kehtestada nende rakendamise ajakava. Reservvõimsuse mehhanisme tuleks kehtestada üksnes selleks, et lahendada [...] probleemid, mida selliste moonutuste kõrvaldamine ei aita lahendada].
- (29) Reservvõimsuse mehhanisme kehtestada kavatsevad liikmesriigid peaksid ette nägema ressursside piisavuse sihttasemed läbipaistva ja kontrollitava protsessi kaudu. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks oma soovitatav varustuskindluse tase.

- (30) Tuleks sätestada reservvõimsuse mehhanismi peamised põhimõtted. Olemasolevad reservvõimsuse mehhanismid tuleks nende põhimõtete valguses läbi vaadata. Kui Euroopa **ja riiklikust** ressursside piisavuse hinnangust ilmneb, et piisavusega seotud probleemid puuduvad, ei tohiks luua uusi reservvõimsuse mehhanisme ning olemasolevate reservvõimsuse mehhanismide raames ei tohiks võtta uusi võimsusega seotud kohustusi. Kogu aeg tuleb täita Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107–109 kohaseid riigiabi kontrolli eeskirju.
- (31) Tuleks sätestada üksikasjalikud eeskirjad, millega hõlbustatakse tõhusat piiriülest osalemist reservvõimsuse mehhanismides. Piiriülesed põhivõrguettevõtjad peaksid hõlbustama huvitatud tootjate osalemist reservvõimsuse mehhanismides. Seepärast peaksid nad arvutama võimsused, kuni milleni on piiriülene osalemine võimalik, soodustama osalemist ja kontrollima kättesaadavust. Riiklikud reguleerivad asutused peaksid tagama piiriüleste eeskirjade täitmise liikmesriikides.
- (32) Võttes arvesse liikmesriikide energiasüsteemide erinevusi ja olemasolevate elektrivõrkude tehnilisi piiranguid, on parim turu lõimimist tagav lähenemisviis tihti piirkondlik. Seega tuleks tugevdada põhivõrguettevõtjate piirkondlikku koostööd. Selleks et tagada tõhus koostöö, tuleks uue õigusraamistikuga ette näha tugevam piirkondlik juhtimine ja regulatiivne järelevalve, selleks tuleks muu hulgas suurendada ameti otsustusõigust piiriülestes küsimustes. Ka on liikmesriikide tõhusamat koostööd vaja kriisiolukorras, et suurendada varustuskindlust ja piirata turumoonutusi.

- (33) Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö on ametlikult ette nähtud sellega, et põhivõrguettevõtjatel on kohustus osaleda piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite tegevuses, mida tuleks **edasi arendada, ja mis peaks** [] toetama elektrisüsteemide järjest rohkem lõimitud toimimist kogu liidus, tagades nende tõhusa ja kindla toimimise.
- (34) [] **Piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** geograafiline ulatus peaks neil võimaldama **panustada tulemuslikult** [] põhivõrguettevõtjate tegevuse koordineerimisse laiemate piirkondade piires.
- (35) [] **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid peaksid** [] **täitma ülesandeid** [], mis piirkondlikul tasandil annavad võrreldes riigi tasandiga lisaväärtust. [] **Piirkondlike talitluskeskuste** [] **ülesanded** peaksid hõlmama piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite täidetavaid **süsteemi käidueskirjade kohaseid**⁶ ülesandeid ning täiendavaid süsteemi ja turu toimimise ning riskideks valmisolekuga seotud ülesandeid. [] **Piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** [] **ülesanded** ei tohiks hõlmata elektrisüsteemi reaalajas toimimist.
- (36) [...] **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** peaksid eelkõige tegutsema süsteemi ja turu piirkondliku toimimise, mitte mis tahes ühe üksuse huvides. Seega tuleks [] **piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele** anda [] õigus, **mis on vajalik selleks, et toetada** [] meetmeid, mida süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad võtavad teatavate ülesannete täitmisel, ning neil peaks olema ülejäänud ülesannete puhul suurem nõuandev roll.

⁶ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueskiri (ELT L 220, 27.8.2017, lk 1).

- (37) Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik peaks tagama, et [...] **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** tegevust kooskõlastatakse piirkonna piiride üleselt.
- (38) Selleks et suurendada liidu jaotusvõrkude tõhusust ja tagada põhivõrguettevõtjatega ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga tihe koostöö, tuleks liidus luua Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“). ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja selle töömeetod peaks tagama liidu jaotusvõrguettevõtjate jaoks tõhususe, läbipaistvuse ja esinduslikkuse. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võimaluse korral tegema tihedat koostööd Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga võrgueeskirjade ettevalmistamisel ja rakendamisel ning peaks muu hulgas andma suuniseid hajatootmise ja salvestamise lõimimise kohta jaotusvõrgus või muudes küsimustes, mis on seotud jaotusvõrkude haldamisega. **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võtma asjakohaselt arvesse ka eripärasid, mis on omased jaotusvõrkudele, mis on ühendatud allavoolu põhivõrkudega saartel, mis ei ole võrkudevaheliste ühenduste kaudu ühendatud teiste põhivõrkudega.**
- (39) On vaja paremat koostööd ja kooskõlastamist põhivõrguettevõtjate vahel, et luua tõhusa ja läbipaistva piiriülese ülekandevõrkudele juurdepääsu pakkumiseks ja haldamiseks vajalikud võrgueeskirjad ning tagada liidu ülekandesüsteemide kooskõlastatud ja piisavalt tulevikkuvaatav kavandamine ja hea tehniline areng, sh võrkudevaheliste ühendusvõimsuste loomine, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset. Need võrgueeskirjad peaksid järgima ameti poolt välja töötatud raamsuuniseid, mis on oma olemuselt mittesiduvad (raamsuunised). Amet peaks osalema võrgueeskirjade kavandite faktilistest asjaoludest lähtuval läbivaatamisel, sealhulgas vaadata läbi kavandite vastavuse raamsuunistele, ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Amet peaks hindama võrgueeskirjade muutmiseks tehtud ettepanekuid ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Põhivõrguettevõtjad peaksid haldama oma võrku kooskõlas kõnealuste võrgueeskirjadega.

- (40) Tagamaks elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist tuleks ette näha kord, mis võimaldaks komisjonil vastu võtta otsuseid ja suuniseid, mis muu hulgas puudutavad tariifitseerimist ja võimsuse jaotamist, ning samal ajal tagada vajaduse korral Euroopa assotsiatsioonide kaudu liikmesriikide reguleerivate asutuste osalemine kõnealuses protsessis. Reguleerivatel asutustel on koos muude asjaomaste asutustega liikmesriikides täita oluline osa elektrienergia siseturu nõuetekohasel toimimisel.
- (41) Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku kavandatava töö tulemustest on huvitatud kõik turuosalised. Seepärast on tingimata vaja tõhusat konsulteerimisprotsessi ning olemasolevad konsulteerimise soodustamiseks ja ühtlustamiseks loodud struktuurid, nagu riiklikud reguleerivad asutused või amet peaksid etendama selles olulist osa.
- (42) Selleks et tagada suurem läbipaistvus liidu kogu elektri ülekandevõrgu osas, peaks Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik koostama, avaldama ja korrapäraselt ajakohastama kümneaastast mittesiduvat liiduüleste võrkude arengukava (liiduülese võrgu arengukava). Kõnealune võrgu arengukava peaks hõlmama rakendatavaid elektri ülekandevõrke ja vajalikke piirkondlike võrkude vastastikuseid ühendamisi, mis on olulised kaubanduslikust või varustuskindluse seisukohast.
- (43) Võrgueeskirjade väljatöötamise ja vastuvõtmise kogemused on näidanud, et väljatöötamise protsessi tuleks ühtlustada, selgitades, et ametil on õigus [] **kinnitada** võrgueeskirjade kavad [] enne nende esitamist komisjonile.

- (44) Tuleks tugevalt toetada investeeringuid uute olulisse taristusse, tagades samas elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Selleks et suurendada nõuete täitmisest vabastatud alalisvooluvõrkude vaheliste ühenduste positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks projektide kavandamisetapil kontrollida turu huvi ja vastu võtta ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjad. Kui alalisvooluvõrkude vahelised ühendused asuvad rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, peaks amet menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse selle piiriülest mõju ja lihtsustada selle haldamist. Lisaks peaks nõuete täitmisest vabastatud suurte taristuprojektide ehitamise erilist riskiprofiili silmas pidades olema tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel asjaomaste projektide puhul võimalik täieliku eraldamise eeskirjadest ajutiselt kõrvale kalduda. Määruse (EÜ) nr 1228/2003⁷ kohaselt antud vabastusi kohaldatakse kuni määratud tähtaja lõpuni, nagu on otsustatud antud vabastusotsustes.
- (45) Selleks et suurendada usaldust turul, peavad turuosalisel olema kindlad, et valitseva seisundi kuritarvitamise eest on võimalik määrata tulemuslik, proportsionaalne ja hoiatav karistus. Pädevatele asutustele tuleks anda pädevus tõhusalt uurida vihjeid turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta. Seepärast on vajalik, et pädevatel asutustel oleks juurdepääs andmetele, mis annavad teavet tarneettevõtjate tegevusega seotud otsuste kohta. Elektrienergia turul teevad paljusid asjakohaseid otsuseid tootjad, kes peaksid hoidma sellise teabe pädevatele asutustele kindlaksmääratud ajavahemikul kättesaadavana ja kergesti ligipääsetavana. Pädevad asutused peaksid ühtlasi regulaarselt jälgima, kas põhivõrguettevõtjad järgivad eeskirju. Sellest kohustusest peaksid olema vabastatud väiketootjad, kellel puudub tegelik võimalus turgu moonutada.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses (ELT L 176, 15.7.2003, lk 1).

- (46) Liikmesriikidel ja pädevatel siseriiklikel asutustel peaks olema kohustus anda komisjonile asjakohast teavet. Komisjon peaks sellist teavet käsitlema konfidentsiaalsena. Komisjonil peaks vajaduse korral olema võimalus nõuda asjakohast teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt, tingimusel et pädevaid siseriiklikke asutusi teavitatakse.
- (47) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta käesoleva määruse sätete rikkumiste eest ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (48) Liikmesriigid, [] energiaühenduse osalisriigid **ja muud kolmandad riigid, kes kohaldavad käesolevat määrust või kuuluvad Mandri-Euroopa sünkroonlasse**, peaksid tegema tihedat koostööd kõigis küsimustes, mis käsitlevad integreeritud elektrikauplemispiirkonna arendamist ega tohiks võtta meetmeid, mis ohustavad elektriturgude või liikmesriikide ja osalisriikide varustuskindluse täiendavat integreerimist tulevikus.

- (49) Selleks et tagada turu tõhusaks toimimiseks vajalik minimaalne ühtlustamise tase, tuleks komisjonile delegeerida õigus võtta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohaselt vastu õigusakte seoses valdkondadega, mis on turu lõimimise seisukohast olulise tähtsusega. Need peaksid hõlmama [] võrgueeskirjade ja suuniste muutmist ja vastuvõtmist ning uusi võrkudevahelisi ühendusi käsitlevate erandeid hõlmavate sätete kohaldamist. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁸ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada [] **rakendusaktide** ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse [] **rakendusaktide** ettevalmistamist.
- (50) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt piiriülese elektrikaubanduse ühtlustatud raamistiku kehtestamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (51) **Turueeskirjadega tuleks võimaldada lõimida taastuvatest energiaallikatest pärit elektrit ja luua stiimuleid energiatõhususe suurendamiseks.**

⁸ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

[]

[]

(52) (endine 54) Tasakaalustamisturgude osas on tasakaalustamisvõimsuse ja tasakaalustamisenergia hankimisel tõhusa ja moonutusi vältiva hinnakujunduse tagamiseks tarvis, et tasakaalustamisvõimsus ei määraks tasakaalustamisenergia hinda. See ei mõjuta komisjoni määruse (EL) 2017/XXXX [tasakaalustamine] kohaseid ühendplaanimist kasutavaid jaotussüsteeme.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja ala

Käesoleva määruse eesmärk on:

- a) luua alus Euroopa energialiidu eesmärkide ning eelkõige 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku⁹ tõhusaks saavutamiseks, võimaldades anda turusignaale **varustuskindluse**, paindlikkuse ja **jätkusuutlikkuse** suurendamiseks, CO₂-heite vähendamiseks ja innovatsiooni soodustamiseks;
- b) sätestada lõimitud elektrituru hea toimimise aluspõhimõtted, mis võimaldavad kõigile ressursside pakkujatele ja elektritarbijatele diskrimineerimata juurdepääsu turule ning millega luuakse tarbijatele võimalusi, soodustatakse tarbimiskaja ja energiatõhusust, hõlbustatakse hajanõudluse ja -pakkumise agregeerimist [] ning soodustatakse turu lõimimist ja taastuvatest allikatest toodetud elektri turupõhist tasustamist, toetades samas üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele;

⁹ COM/2014/015 final.

- c) kehtestada piiriülest elektrikaubandust käsitlevad õiglased eeskirjad ning suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude konkreetset eripära. See hõlmab piiriüleste võimsusvoogude hüvitamise korra sisseseadmist, ühtlustatud põhimõtete kehtestamist seoses piiriüleste ülekandetasudega ning olemasolevate ühendusvõimsuste jaotamist siseriiklike ülekandesüsteemide vahel;
- d) soodustada sellise hästi toimiva ja läbipaistva hulgimüügituru teket, mida iseloomustaks kõrgetasemeline elektrienergia tarnekindlus, Määruses nähakse ette piiriülese elektrikaubanduse eeskirjade ühtlustamise mehhanismid.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kehtivad mõisted, mis on esitatud direktiivi [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artiklis 2, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011¹⁰ artiklis 2, komisjoni määruse (EL) nr 543/2013¹¹ artiklis 2 ja [uuesti sõnastatud taastuvenergiadirektiivi] artiklis 2.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

¹¹ Komisjoni 14. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 543/2013, mis käsitleb elektriturgudel andmete esitamist ja avaldamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa (ELT L 163, 15.6.2013, lk 1).

2. Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „reguleerivad asutused“ – [[ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ]] artikli 57 lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused;
 - b) „piiriülene võimsusvoog“ – füüsiline elektrienergia voog liikmesriigi ülekandevõrgus, mille tekitab väljaspool liikmesriiki asuvate tootjate ja/või tarbijate tegevuse mõju selle liikmesriigi ülekandevõrgule;
 - c) „ülekandevõime piiratus“ – olukord, mille puhul ei saa täita kõiki turuosaliste nõudeid kaubelda [], sest need mõjutaksid oluliselt tegelikke vooge võrguelementides, mis ei suuda neid vooge mahutada;
 - d) „uus võrkudevaheline ühendus“ – hiljemalt 4. augustiks 2003 lõpetamata võrkudevaheline ühendus;
 - e) „struktuurne ülekandevõime piiratus“ – ülekandesüsteemi ülekandevõime piiratus, **mida saab üheselt määratleda**, mida on võimalik prognoosida, mis on geograafiliselt ajaliselt stabiilne ning mis tekib sageli elektrivõrgu tavaseisundis;
 - f) „turukorraldaja“ – üksus, kes osutab teenust, mille abil elektri müügi- ja ostupakkumised viiakse kooskõlla;
 - g) „määratud elektriturukorraldaja“ – turukorraldaja, kelle pädev asutus on nimetanud täitma ülesandeid ühtse järgmise päeva turu mehhanismis või ühtse päevasisese turu mehhanismis;
 - h) „saamata energia hind“ – hinnanguline maksimaalne elektri hind euro/MWh, mida tarbijad on nõus maksma elektrikatkestuse ärahoidmise eest;

- i) „tasakaalustamine“ – kõigi ajakavade kõik tegevused ja protsessid, millega põhivõrguettevõtja tagab pidevalt süsteemi sageduse säilitamise eelnevalt kindlaks määratud stabiilsusvahemikus ning vajalikule kvaliteedile vastavatest reservkogustest kinnipidamise;
- j) „tasakaalustamisenergia“ – energia, mida põhivõrguettevõtjad kasutavad tasakaalustamiseks;
- k) „tasakaalustamisteenuse osutaja“ – turuosaline, kes pakub põhivõrguettevõtjatele kas tasakaalustamisenergiat või tasakaalustamisvõimsust või mõlemat;
- l) „tasakaalustamisvõimsus“ – võimsuse maht, mida tasakaalustamisteenuse osutaja on nõustunud hoidma ja mille kohta tasakaalustamisteenuse pakkuja on nõustunud tegema põhivõrguettevõtjale pakkumisi vastava tasakaalustamisenergia mahu ulatuses lepingu kestuse jooksul;
- m) „tasakaaluhaldur“ – turuosaline või tema valitud esindaja, kes vastutab tasakaalustamatuse eest elektriturul;
- n) „tasakaaluarveldusperiood“ – ajavahemik, mille kohta arvutatakse tasakaaluhaldurite tasakaalustamatus;
- o) „tasakaalustamisenergia hind“ – iga tasakaaluarveldusperioodi kohta iga tasakaalustamatuse jaoks igas suunas arvutatav hind, mis on kas positiivne, null või negatiivne;

- p) „tasakaalustamisenergia hinnapiirkond“ – ala, mille jaoks arvutatakse tasakaalustamisenergia hind;
- q) „eelkvalifitseerimine“ – protsess, millega kontrollitakse, kas tasakaalustamisvõimsuse pakkuja täidab põhivõrguettevõtja esitatud nõudeid;
- r) „reservvõimsus“ – sageduse hoidmise reservvõimsus, sageduse taastamise reservvõimsus ja asendusreservvõimsus, mis peab olema kättesaadav põhivõrguettevõtjale;
- s) „eelisjaotus“ – **omajaotuse mudeli puhul** elektrijaamade jaotus, mille aluseks on muud kriteeriumid kui pakkumuste majanduslik järjestus ning keskdismetserjuhtimise **mudeli** puhul [] ka võrgupiirangud, seades esikohale teatavad tootmistehnoloogiad;
- t) „võimsusarvutusala“ – geograafiline piirkond, kus kasutatakse koordineeritud võimsusarvestust;
- u) „reservvõimsuse mehhanism“ – **turupõhine või** haldusmeede **ressursside piisavuse** [] soovitava taseme tagamiseks, milleks tasustatakse ressursside omanikke nende kättesaadavuse eest, v.a tugiteenustega seotud meetmed [];
- []
- w) „tõhus koostootmine“ – koostootmine, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL¹² II lisas esitatud tingimustele;
- x) „näidisprojekt“ – projekt, millega tutvustatakse liidus esmakordselt kasutatavat tehnoloogiat ning mille innovaatus ületab oluliselt praegust tehnoloogilist taset.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1)

- y) „turuosaline“ – füüsiline või juriidiline isik, kes toodab, ostab või müüb elektrit, tarbimiskaja või salvestamisteenuseid, mis hõlmab kauplemisskorralduste andmist ühel või mitmel elektriturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel.
- z) „koormuse ümberjaotamine“ – ühe või mitme ettevõtja algatatud meede, millega muudetakse tootmis- ja/või koormusgraafikut, et muuta füüsilisi vooge ülekandesüsteemis ja leevendada füüsilist ülekandevõime piiratust;
- aa) „vahetuskauba tegemine“ – piirkonnaülene kauplemine kahe [l pakkumispiirkonna vahel, mille võrguettevõtjad on algatanud füüsilise ülekandevõime piiratuse leevendamiseks;
- bb) „energiatootmiseseade“ – seade, mis muundab primaarenergia elektrienergiaks ja mis koosneb ühest või mitmest võrku ühendatud energiatootmismoodulist [];
- cc) „keskdispetšerjuhtimise mudel“ – plaanimise ja koormuse jaotamise mudel, mille puhul nii tootmise kui ka tarbimise graafikud ning tootmis- ja tarbimisüksuste koormusjaotuse selliste üksuste osas, kelle koormusi saab jaotada, määrab põhivõrguettevõtja ühendplaanamise käigus;
- dd) „tasakaalustamise standardtoode“ – ühtlustatud tasakaalustamistooded tasakaalustamisteenuste vahetamiseks, nagu selle on määratlenud koos kõik põhivõrguettevõtjad, mis on sätestatud [] määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistes;
- ee) „tasakaalustamise eritooded“ – toode, mis erineb standardtoodest, mille nõuded on sätestatud [] määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistes;
- ff) „delegeeritud ettevõtja“ – üksus, kellele on delegeeritud konkreetsed ülesanded või kohustused, mis on käesoleva määruse või mis tahes muu määruse, direktiivi, võrgueeskirja või suunisega usaldatud põhivõrguettevõtjale või määratud elektriturukorraldajale ja mille on kõnealusele üksusele delegeerinud see põhivõrguettevõtja või määratud elektriturukorraldaja või määranud liikmesriik või riiklik reguleeriv asutus.

II peatükk

Elektrituru üldeeskirjad

Artikkel 3

Elektriturgude toimimise põhimõtted

1. Liikmesriigid, riiklikud reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, [] turukorraldajad **ja delegeeritud ettevõtjad** tagavad, et elektrituru toimimise aluseks on järgmised põhimõtted:
 - a) hindu kujundatakse pakkumise ja nõudluse alusel;
 - b) välditakse tegevust, mis takistab hindade kujundamist pakkumise ja nõudluse alusel või mis ei soodusta paindlikuma tootmise arendamist, vähese CO₂-heitega tootmist või paindlikumat pakkumist;
 - c) tarbijatel peab olema võimalik saada kasu turuvõimalustest ja konkurentsivõimelisematest jaemüügiturgudest;
 - d) tarbijate ja väikeettevõtjate osalemist turul tuleb soodustada sellega, et elektriturul ühispakkumiste tegemiseks võimaldatakse mitme tootmisüksuse toodangu või mitme tarbimisüksuse koormuse koondamist ning tagatakse ühine käitamine elektrisüsteemis, võttes arvesse ELi aluslepingute konkurentsieeskirju;
 - e) turueeskirjad [] **saadavad üleminekut** vähese CO₂-heitega majandusele, **nt** võimaldades loimida taastuvatest energiaallikatest pärit elektrit ja luues energiatõhususe stiimuleid;
 - f) turueeskirjadega nähakse ette sobivad stiimulid investeerida tootmisse, salvestamisse, energiatõhususse ja tarbimiskajasse vastavalt turu vajadustele ja tagada nii varustuskindlus;

- g) tuleb vältida **pakkumispiirkondade või liikmesriikide vaheliste** piiriüleste võimsusvoogude ja piiriüleste tehingute takistamist elektri- ja seotud teenuste turgudel;
- h) turueeskirjadega nähakse vajaduse korral ette piirkondlik koostöö;
- i) **[] ohutu ja säästev** tootmine, salvestamine ja tarbimine **[]** osalevad turul võrdsetel alustel **[] ning seda ELi õiguses sätestatud nõuete kohaselt;**
- j) oma toodetud elektri müümise eest vastutavad otse või kaudselt kõik tootjad;
- []**
- l) turueeskirjad võimaldavad tootmisvõimsuste ja tarbimiskaja tõhusat jaotamist;
- m) turueeskirjad võimaldavad elektritootjatel ja elektrivarustusevõtjatel turule siseneda ja sealt väljuda, lähtuvalt sellest, kui kasulikuks nad hindavad oma tehinguid majanduslikult ja rahaliselt;
- n) **[] selleks, et** võimaldada turuosalistel **olla** turupõhiselt **kaitstud** **[]** hinnakõikumisega seotud riskide vastu ning et **[] leevendada** ebakindlust seoses investeringute tasuvusega, on börsil võimalik läbipaistvalt kaubelda **pikaajaliste riskimaandamise võimalustega ning pikaajaliste tarnelepingute üle saab pidada läbirääkimisi börsiväliselt**, võttes arvesse ELi aluslepingute konkurentsieeskirju.
- o) **Turuosalistel on õigus saada juurdepääs põhivõrgule ja jaotusvõrgule objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.**

[]

Artikkel 4

Tasakaalustamiskohustus

1. Kõik turuosalised vastutavad [] süsteemi tasakaalustatuse eest. **Sel eesmärgil on turuosalised** [] kas tasakaaluhaldurid või annavad selle kohustuse **lepinguliselt** üle oma valitud tasakaaluhaldurile. **Määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuuniste kohaselt on iga tasakaaluhaldur rahaliselt vastutav süsteemi tasakaalustatuse eest ning püüab saavutada tasakaalustatust või aitab kaasa elektrivõrgu tasakaalustatusele.**
2. Liikmesriigid võivad teha **erandeid tasakaalustamiskohustusest üksnes järgmistel juhtudel:**
 - a) **kujunemisjärgus tehnoloogia näidisprojektid, mis on määratletud määruse (EL) 2016/631 artiklites 66 ja 67¹³;**
 - b) **energiatootmiseseadmed, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid, või kui toimub töhus koostootmine ja kogu ülesseatud elektrivõimsus on alla 250 kW;**
 - c) **ilma et see piiraks enne [õigusakti jõustumiskuupäev] sõlmitud lepingute kohaldamist, seoses** seadmetega, mille puhul saadakse toetust, mille komisjon on heaks kiitnud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 107–109 sätestatud liidu riigiabi eeskirjadele ja mis on tellitud enne [OP: entry into force]. Liikmesriigid võivad, **ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist**, liidu riigiabi eeskirjade kohaselt motiveerida turuosalisi, kes on osaliselt või täielikult vabastatud tasakaalustamiskohustusest, võtma täielikku vastutust tasakaalu eest. []

¹³ **Komisjoni 14. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/631, millega kehtestatakse võrgueeskiri elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta (ELT L 112, 27.4.2016, lk 1).**

- 2a. Kui liikmesriik otsustab teha erandi artikli 4 lõike 2 kohaselt, peab ta tagama, et rahalist vastutust tasakaalustamatuste eest täidab teine osaline.
3. Pärast 1. jaanuari 2026 tellitud energiatootmiseseadmete suhtes kohaldatakse lõike 2 punkti b üksnes taastuvate energiaallikate või tõhusa koostootmise suhtes, mille kogu ülesseatud elektrivõimsus on alla 50 kW.

Artikkel 5

Tasakaalustamisturg

[]

2. Tasakaalustamisturud, sealhulgas eelkvalifitseerimine, tuleb korraldada nii, et:
- a) tagatakse turuosaliste mittediskrimineerimine, võttes arvesse elektrivõrgu erinevaid tehnilisi vajadusi, teenuste läbipaistvat ja tehnoloogiliselt neutraalset määratlemist ning nende läbipaistvat ja turupõhist hankimist;
 - b) tagatakse kõigi eelkvalifitseeritud turuosaliste individuaalne või koondjuurdepääs tasakaalustamisturule;
 - c) rahuldatakse vajadus võtta arvesse muutuva tootmise üha suurenevat osakaalu ja tarbimiskaja suurenemist ning uute tehnoloogiate kasutuselevõttu.

[]

4. Tasakaalustamisturud peavad tagama talitluskindluse, võimaldades samal ajal piirkonnaülese võimsuse maksimaalset kasutamist ja selle tõhusat ajavahemikeülest jaotamist vastavalt artiklile 15.
5. **Tasakaalustamise standardtoodete ja eritoodete tasakaalustamisenergia tasaarvestus tugineb hinnakujunduse marginaalile (on piirkulupõhine); ilma et sellega piirataks määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuuniste kohaldamist. Turuosalistel peab olema lubatud teha pakkumisi võimalikult lähedal reaajale ning [] tasakaalustamisenergia sulgemisaeg ei tohi olla varasem kui piirkonnaülesete tehingute sulgemisaeg päevasisesel turul, mis määratakse kindlaks vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 2015/1222¹⁴ artiklile 59. Keskdиспетчерjuhtimise mudelit kohaldavad põhivõrguettevõtjad võivad määratleda täiendavad eeskirjad vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele.**
- 5a. **Tasakaalustamisenergia hind ei tohi olla tasakaalustamisvõimsuse lepingus eelnevalt kindlaksmääratud. Tasakaalustamise eritoodete suhtes võidakse kohaldada erandit vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele. Hankemenetlused peavad olema läbipaistvad ja samas järgima konfidentsiaalsusnõudeid vastavalt [uuesti sõnastatud elektridirektiivi] artikli 40 lõikele 4.**

¹⁴ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

6. Tasakaaluarveldusel lähtutakse hinnast, mis kajastab energia väärtust reaalajas **ning mis arvutatakse vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele.**
- 6a. ☐ Tasakaalustamatuse hinnapiirkond on ☐ võrdne pakkumispriirkonnaga, välja arvatud ☐ keskdirigetserjuhtimise mudeli korral ning vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele. Tasakaalustamatuse piirkond on võrdne plaanimispriirkonnaga, välja arvatud keskdirigetserjuhtimise mudeli korral, mille puhul võib tasakaalustamatuse piirkond olla osa plaanimispriirkonnast vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele.
7. **Põhivõrguettevõtjad** teostavad reservvõimsuse mõõtmise, toimides vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele, ning seda võib hõlbustada piirkondlikul tasandil. ☐
8. Tasakaalustamisvõimsuse hankimist teostavad **põhivõrguettevõtjad** ☐ ning nende tegevust hõlbustatakse piirkondlikul tasandil. **Tasakaalustamisvõimsuse** hankimine on ☐ **turupõhine** ja korraldatakse nii, et sellega tagatakse turuosaliste mittediskrimineerimine eelkvalifitseerimise puhul kas individuaalselt või agregeerimise teel, vastavalt **[uuesti sõnastatud elektridirektiivi] artikli 40 lõikele 4.** ☐

9. Tasakaalustamisteenuste hankimisel hangitakse üles- ja allareguleerimisvõimsused eraldi, vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele. Tasakaalustamisvõimsuse leping koostatakse võimalikult suures ulatuses ja vähemalt [40] % mahus tasakaalustamise standardtoodetest, ning seda tehakse mitte enne kui üks päev enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperiood on maksimaalselt üks päev. Tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa leping koostatakse maksimaalselt üheks kuuks enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa lepinguperioodi kestus on maksimaalselt üks kuu.
- 9a. Põhivõrguettevõtja taotlusel võib riiklik reguleeriv asutus [] pikendada lõikes 9 osutatud tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa lepinguperioodi kestust kuni kolme kuuni, tingimusel et selline otsus on ajaliselt piiratud ning et tarbijatele kulude vähendamisest tulenev positiivne mõju ületab negatiivse mõju turul []. See taotlus sisaldab järgmist:
- a) erandi kohaldamise ajavahemikku;
 - b) tasakaalustamisvõimsuse mahtu, mille suhtes erandit kohaldatakse;
 - c) analüüsi, mis käsitleb erandi mõju tasakaalustamisressurside osalusele; ning
 - d) põhjendust, mille kohaselt aitaks erand saavutada tarbijate kulude vähenemist [].

10. Põhivõrguettevõtjad avaldavad **võimalikult kiiresti kuid mitte hiljem kui 30 minuti möödumisel** reaalajas [] teabe oma **plaanimispiirkondade [] süsteemi** praeguse **tasakaalu** ja tasakaalustamisenergia **prognoositava hinna kohta**. **Kui nimetatud teabe esitamise kohustus on vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele tehtud ülesandeks või delegeeritud kolmandale osapoolale, on kõnealused osapooled vastavalt neile seatud kohustuse ulatusele vastutavad** käesoleva artikli nõuete täitmise eest.

Artikkel 6

Järgmise päeva ja päevasisesed turud

1. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad korraldavad lõimitud järgmise päeva ja päevasiseste turgude juhtimist ühiselt, võttes aluseks turgude liitmise vastavalt määrusele (EL) nr 2015/1222. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad teevad koostööd liidu tasandil või kui see on asjakohasem, siis piirkondlikul tasandil, et maksimeerida elektriga kauplemise tõhusust ja tulemuslikkust liidu järgmise päeva ja päevasisestel turgudel. Kohustus teha koostööd ei mõjuta liidu konkurentsieeskirjade kohaldamist. Elektriga kauplemise osas teostavad põhivõrguettevõtjate ja määratud elektriturukorraldajate üle regulatiivset järelevalvet reguleerivad asutused ja amet vastavalt [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artiklile 59 ja [ettepanekuga COM(2016) 863/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/713/EÜ] artiklitele 4 ja 9.

2. Järgmise päeva ja päevasisesed turud

- a) korraldatakse mittediskrimineerivalt;
- b) aitavad maksimeerida **kõigi** turuosaliste osalemist, et oma tasakaalustamatust **hallata**;
- c) aitavad maksimeerida **kõigi** turuosaliste osalemist [] **piirkonna**üleses kaubanduses reaalsajalähedaselt kõigis pakkumispriirkondades;
- d) näevad ette hinnad, mis kajastavad peamisi turupõhimõtteid, **sealhulgas energia väärtust reaalsajas** ja mida turuosalistes saavad usaldada, kui nad lepivad kokku pikaajalistes riskimaandustoodetes;
- e) tagavad talitluskindluse, võimaldades samal ajal maksimeerida ülekandevõimsuse kasutamist;
- f) on läbipaistvad ja samas järgivad konfidentsiaalsusnõudeid **ning tagavad, et kauplemine toimub anonüümselt; ning**;
- []
- h) ei erista pakkumispriirkondade vahel ja nende üleselt toimuvat kauplemist.

[]

Artikkel 7

Kauplemine järgmise päeva ja päevasisesel turgudel

1. **Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga reaaliajalähedaselt ning vähemalt piirkonnaüleste tehingute sulgemisajani päevasisesel turul, mis määratakse kindlaks vastavalt [] võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 alusel.**
2. **Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga ajavahemikel, mis on vähemalt sama lühikesed kui järgmise päeva ja päevasise turu tasakaaluarveldusperiood, toimides vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele.**
3. **Määratud elektriturukorraldajad pakuvad järgmise päeva ja päevasisesel turul kauplemiseks tooteid, mis on piisavalt väikesed, kusjuures kõige väiksem pakkumine on 1 megavatti või alla selle, et kaasata tõhusalt nõudluse pool, energia salvestamine ja väikesemahuline taastuenergia, toimides vastavalt meetoditele, mis on välja töötatud võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistes, mis on vastu võetud määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 põhjal.**
4. 1. jaanuariks 2021 on tasakaaluarveldusperiood 15 minutit kõigis [] **plaanimispiirkondades, välja arvatud kui reguleerivad asutused on teinud mõõnduse või erandi, toimides vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele. []**

Artikkel 8

Forvardturud

1. Kooskõlas määrusega (EL) 2016/1719 annavad põhivõrguettevõtjad pikaajalisi ülekandeõigusi või nad on kehtestanud muud meetmed, et võimaldada turuosalistel, [] **sealhulgas** taastuvaid energiaallikaid kasutavate tootmisseadmete omanikel maandada hinnariske pakkumispirkonnaüleselt, **välja arvatud kui pädevate reguleerivate asutuste forvardturu hindamine pakkumispirkonna piiridel näitab asjaomastes pakkumispirkondades piisavaid riskimaandamise võimalusi vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 18.**
2. Pikaajalised ülekandeõigused antakse läbipaistvalt, turupõhiselt ja mittediskrimineerivalt ühtse jaotamiskeskonna kaudu, **vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suuniste sätetele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 18.** []
3. Võttes arvesse aluslepingu kohaseid konkurentsieeskirju, on turukorraldajatel vaba voli arendada riskimaanduseks forvardtooteid, sh pikaajalisi, et anda turuosalistele, [] **sealhulgas** taastuvaid energiaallikaid kasutavate tootmisseadmete omanikele võimalus maandada finantsriske, mis tulenevad hinnakõikumistest. Liikmesriigid ei tohi piirata sellist riski maandamist ühe liikmesriigi või pakkumispirkonna piires toimuva kauplemisega.

Tehnilised pakkumispüürid

1. **Elektrienergia hulgihindadel ja tasakaalustamisenergia hindadel, sealhulgas pakkumishindadel ja kliiringhindadel ei ole minimaalset või maksimaalset piiri. Sellega ei piirata tehniliste hinnapiiride kohaldamist, mida võib kohaldada tasakaalustamise ajavahemikus vastavalt tasakaalustamissuunistele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 18 ning järgmise päeva turu ja päevasisese turu ajavahemikes, nagu on sätestatud järgmises lõikes. []**
2. **[] Määratud elektriturukorraldajad võivad kohaldada järgmise päeva ja päevasisese turu ajavahemikes kõrgeimate ja madalaimate kliiringhindade suhtes ühtlustatud ülemmäärasid vastavalt [] võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 18. Selliste ülemmääradega võetakse arvesse saamata energia maksimumhinda. Määratud elektriturukorraldajad rakendavad läbipaistvat mehhanismi, et tehnilisi pakkumispüüre õigeaegselt automaatselt kohandada, juhul kui kehtestatud ülemmäärad [] eeldatavasti saavutatakse []. Korrigeeritud kõrgemaid ülemmäärasid kohaldatakse kuni selle mehhanismi raames on vaja ülemmäärasid veelgi suurendada.**
3. Põhivõrguettevõtjad ei tohi hulgi müügi hindade muutmiseks meetmeid võtta. []
4. **Riiklikud reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused teevad kindlaks oma territooriumil rakendatavad tegevuspõhimõtted ja meetmed, mis võivad kaudselt piirata **hulgihindade** hinnakujundust: sh tasakaalustamisenergia aktiveerimisega seotud piiravad pakkumised, reservvõimsuse mehhanismid, põhivõrguettevõtja meetmed, müügitlemuste vaidlustamise meetmed või valitseva seisundi ärakasutamise vastu võitlemise meetmed või ebatõhusalt kindlaks määratud pakkumispüüdkonnad.**

5. Kui **riiklik reguleeriv asutus või liikmesriigi määratud muu pädev asutus** on kindlaks teinud tegevuspõhimõtte või meetme, mida võidakse kasutada hinnakujunduse piiramiseks, võtab ta kõik asjakohased meetmed, et see meede kõrvaldada või kui see ei ole võimalik, siis leevendada selle mõju pakkumiskäitumisele. Liikmesriigid esitavad komisjonile aruande [väljaannete talitus: *kuus kuud pärast käesoleva õigusakti jõustumist*], milles antakse üksikasjalik ülevaade meetmetest, mida nad on võtnud või kavatsevad võtta.

Artikkel 10

Saamata energia hind

1. Kui see on vajalik varustuskindluse normi kehtestamiseks vastavalt artiklile 20, määravad **riiklikud reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused** [väljaannete talitus: *üks aasta pärast käesoleva õigusakti jõustumist*] saamata energia hinna jaoks oma territooriumil kindlaks ühe hinnangulise hinna []. Nimetatud hinnanguline hind [] tehakse üldsusele kättesaadavaks. **Riiklikud reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused** võivad pakkumispäringkonni kehtestada erineva **hinnangulise hinna** [], kui nende territooriumil on mitu pakkumispäringkonda. **Juhul kui pakkumispäringkond koosneb rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumist, peavad asjaomased liikmesriigid selle pakkumispäringkonna puhul kehtestama ühtse saamata energia hinna.** Saamata energia hinna kindlaksmääramisel peavad **riiklikud reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused** kasutama meetodit, mis on loodud vastavalt artikli 19 lõikele 5.
2. Liikmesriigid ajakohastavad oma hinnangulist hinda vähemalt iga viie aasta tagant **või kui toimuvad olulised muutused.**

Artikkel 11

Tootmise ja tarbimiskaja eelisjaotus

1. Energiatootmiseseadmete ja tarbimiskaja eelisjaotus on mittediskrimineeriv, **läbipaistev** ning (**välja arvatud juhul, kui artikli 11 lõigetega 2–4 on teisti ette nähtud**) turupõhine.
[]
2. [] Ilma et sellega piiratakse ELi toimimise lepingu artiklite 107–109 kohaldamist, **võivad liikmesriigid anda eelisjaotuse elektrienergiale**, mis on toodetud taastuvaid energiaallikaid kasutades või töhusale koostootmisele, milleks kasutatakse väikeseid **energiatootmiseseadmeid või energiatootmiseseadmete**, milles kasutatakse kujunemisjärgus tehnoloogiat, ning seda järgmises ulatuses:
 - a) [] **energiatootmiseseadmed**, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid, või kui toimub töhus koostootmine ja ülesseatud elektrivõimsus on alla **250 kW**; või
 - b) **kujunemisjärgus tehnoloogia näidisprojektid, mis on määratletud võrgueeskirjas elektritootmisüksuste nõuete kohta, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 6.**

[]

(osa lõikest 3, mis on viidud üle allpool olevasse lõikesse 3a)

- 3a. Alates 1. jaanuarist 2026 tellitud energiatootmisseedmete suhtes kohaldatakse lõike 2 punkti a üksnes selliste energiatootmisseedmete suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid, või kui toimub tõhus koostootmine ja ülesseatud elektrivõimsus on alla 50 kW.
4. **Ilma et sellega piirataks enne [õigusakti jõustumiskuupäev] sõlmitud lepingute kohaldamist**, kohaldatakse nende energiatootmisseedmete suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kus toimub tõhus koostootmine ja mis on tellitud enne [väljaannete talitus: jõustumiskuupäev] ja mille suhtes on tellimise ajal kohaldatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL¹⁵ artikli 15 lõike 5 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ¹⁵ artikli 16 lõike 2 kohast eelisjaotust, **endiselt** eelisjaotust. Eelisjaotust ei kohaldata enam alates kuupäevast, mil **energiatootmisseedet** muudetakse oluliselt, mis hõlmab vähemalt juhtu, kui on vaja uut ühendamislepingut või kui tootmisvõimsus suureneb.
5. Eelisjaotus ei tohi ohustada elektrisüsteemi kindlat toimimist, sellega ei tohi põhjendada piiriülese võimsuse piiramist rohkem, kui on ette nähtud artikliga 14, ning see peab põhinema läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

Artikkel 12

Koormuse ümberjaotamine

1. Tootmise ümberjaotamine ja tarbimiskaja ümberjaotamine peab põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. **See peab olema avatud kõikidele tootmistehnoloogiatele, sh teistes liikmesriikides asuvatele ettevõtjatele, v.a juhul, kui see ei ole tehniliselt võimalik.**
2. [] Ümberjaotatud ressursid valitakse tootmis-, salvestamis- või tarbimisüksuste hulgast turupõhiseid mehhanisme kasutades ning see hüvitatakse rahaliselt. **Koormuse ümberjaotamiseks kasutatavad tasakaalustavad energiapakkumised jäetakse välja tasakaalustamisenergia hinna kehtestamisest teiste ajavahemiku puhul, toimides vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuunistele.**

(osa lõikest 2, mis on viidud üle allpool olevasse lõikesse 2a)

- 2a. **Ilma et sellega piirataks ELi toimimise lepingu artiklite 107–109 kohaldamist, võib muud kui turupõhise tootmise [] ümberjaotamist võib tarbimiskaja ümberjaotamist kasutada üksnes, kui on täidetud järgmised tingimused:**
 - a) puuduvad turupõhised alternatiivid,
 - b) [] kõik olemasolevad turupõhised ressursid on ammendunud, või
 - c) [] selles piirkonnas, kus asuvad teenuse osutamiseks sobivad tootmis- või tarbimisüksused, on liiga vähe kättesaadavaid tootmis- või tarbimisüksusi, et tagada tõhus konkurents, []

d) praegune elektrivõrgu olukord toob kaasa ülekoormuse korrapärasel ja prognoositaval viisil, nii et turupõhine koormuste ümberjaotamine tooks kaasa korrapärase strateegilise pakkumise, mis suurendaks sisemise piiratuse taset ning asjaomane liikmesriik on vastu võtnud tegevuskava ülekoormuse käsitlemiseks või tagab, et piirkonnaülene minimaalne olemasolev võimsus on vähemalt 75 % iga ühendusliini soojusvõimsusest vastavalt artikli 14 lõikele 7.

3. Vastutavad võrguettevõtjad esitavad pädevale reguleerivale asutusele vähemalt kord aastas aruande sellise [] **energiatootmisseadme** [] alandava ümberjaotamise kohta, mis kasutab taastuvaid energiaallikaid või kus toimub koostootmine. []
4. Võttes arvesse võrgu töökindluse ja ohutuse säilitamist riiklike pädevate asutuste kindlaksmääratud läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, peavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad:
 - a) tagama põhivõrgu ja jaotusvõrgu suutlikkuse edastada taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmise käigus toodetud elektrit võimalikult väikeste [] ümberjaotamisega. See ei takista võrgu planeerimisel arvesse võtmast väikesemahulist [] ümberjaotamist, kui see on majanduslikult tõhusam ning **välja arvatud kui selle on sätestanud teisiti liikmesriik, milles üle 50 % aastasest summaarsest elektri lõpptarbimisest moodustab elekter, mis on toodetud energiatootmisseadmetes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kui toimub tõhus koostootmine, ega ületa 5 % nende piirkonnas ülesseatud võimsusest, mis tuleb taastuvatest energiaallikatest või tõhusast koostootmisest;**
 - b) võtma asjakohaseid võrgu- ja turupõhiseid operatiivseid meetmeid, et minimeerida taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmisega toodetud elektri [] tootmise vähendamist.

5. Kui kasutatakse muud kui turupõhist vähendamist [], kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
- a) taastuvaid energiaallikaid kasutavate **energiatootmiseseadmete** alandavat ümberjaotamist kohaldatakse [], kui puuduvad muud alternatiivid või kui muude lahendustega kaasneksid ebaproportsionaalsed kulud või **tõsised** riskid võrgu talitluskindlusele;
 - b) tõhusa koostootmisprotsessi abil toodetud elektri suhtes kohaldatakse alandavat ümberjaotamist [], kui puuduvad muud alternatiivid kui taastuvaid energiaallikaid kasutavate **energiatootmiseseadmete** alandav ümberjaotamine [] või kui muude lahendustega kaasneksid ebaproportsionaalsed kulud või **tõsised** riskid võrgu talitluskindlusele;
- []
- d) punktide a [] ja b kohast tootmise vähendamist [] tuleb nõuetekohaselt ja läbipaistvalt põhjendada. See põhjendus esitatakse lõike 3 kohases aruandes.
6. Kui kasutatakse muud kui turupõhist [] ümberjaotamist, peab [] ümberjaotamist nõudev võrguettevõtja maksma rahalist hüvitist [] ümberjaotamisega hõlmatud tootmis- või tarbimisüksuse [] ettevõtjale, **välja arvatud kui elektritootmisüksused aktsepteerivad ühendamislepingut, millega ei ole tagatud energia kindel tarnimine**. Rahaline hüvitis võrdub vähemalt järgmistest elementidest suurimaga **või nende kombinatsioonidest suurimaga, kui ühe elemendi kohaldamine tooks kaasa põhjendamatult madala hüvitise**:

- a) ☐ ümberjaotamisega seotud sellised täiendavad tegevuskulud nagu täiendavad kütusekulud tootmise suurendamise puhul või reservsoojuse tagamine, kui tõhusaks koostootmiseks kasutatavate **energiatootmisseadmete** puhul kohaldatakse alandavat ümberjaotamist;
- b) ☐ netotulu, mis oleks järgmise päeva turul saadud sellise elektri müügist, mis oleks tootmis- või tarbimisüksusega toodetud, kui poleks esitatud ☐ ümberjaotamise taotlust. Kui tootmis- või tarbimisüksuste puhul antakse rahalist toetust toodetud või tarbitud elektri mahu alusel, loetakse kaduma läinud rahaline toetus netotulu osaks.

III peatükk

Võrgujuurdepääs ja ülekandevõime piiratuse juhtimine

JAGU

VÕIMSUSE JAOTAMINE

Artikkel 13

Meetmed ülekandevõime piiratuse käsitlemiseks ja pakkumispirkondade määratlus

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed ülekandevõime piiratuse lahendamiseks. Pakkumispirkondade piirid peavad põhinema ülekandevõrgu pikaajalisel struktuursel ülekandevõime piiratusel []. Pakkumispirkonnad ei või sisaldada sellist ülekandevõime piiratust, välja arvatud juhul, kui selle mõju külgnevale pakkumispirkonnale leevendatakse parandusmeetmete kasutamise kaudu ning see ei põhjusta piirkonnaülese kauplemiss võimsuse vähendamist. Pakkumispirkondade struktuur liidus peab olema selline, et sellega maksimeeritakse majanduslikku tasuvust ja piiriüleseid kauplemiss võimalusi, järgides samas artikli 14 sätteid.

[]

[]

[]

3. Selleks et tagada pakkumispäringkondade optimaalne kindlaksmääramine [], teostatakse pakkumispäringkondade läbivaatamine. Selle läbivaatamise käigus analüüsitakse pakkumispäringkondade [] erinevaid struktuure kooskõlastatult, kaasates kõigi [] asjaomaste liikmesriikide asjaomased sidusrühmad, järgides menetlust vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artiklile 18. Tuginedes asjaomaste põhivõrguettevõtjate ettepanekule, mille asjaomased riiklikud reguleerivad asutused on heaks kiitnud, otsustab amet metoodika ja eeldused, mida kasutatakse pakkumispäringkondade läbivaatamisel ja alternatiivsete pakkumispäringkondade kaalumisel. Metoodika põhineb struktuursetel ülekandevõime piiratud, mida tõenäoliselt ei kõrvaldata järgmise viie aasta jooksul, võttes arvesse näiteks infrastruktuuri arendamise projekte, mille oodatav realiseerimisaeg on järgmise viie aasta jooksul.
- 3a. Olenemata infrastruktuuri arendamise projektide konkreetsetest tulemustest, kohaldatakse artiklit 14 piirkonnaülese kauplemise olemasoleva võimsuse arvutamiseks. Artikli 14 lõikes 7c osutatud künnis tuleb saavutada hiljemalt 1. jaanuaril 2024. Seda tähtaega kohaldatakse ka käesoleva artikli lõigetes 4–4f osutatud menetluse suhtes.
4. Pakkumispäringkondade läbivaatamises osalevad põhivõrguettevõtjad esitavad ühise ettepaneku asjaomastele liikmesriikidele või nende määratud pädevatele asutustele hiljemalt 12 kuu möödumisel käesoleva määruse jõustumisest, konkreetne kuupäev lisatakse Euroopa Liidu Teatajasse. Asjaomased liikmesriigid on liikmesriigid, mis osalevad pakkumispäringkondade struktuuri läbivaatamises ning liikmesriigid, mis asuvad samas võimsuse arvutamise piirkonnas vastavalt [] võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 alusel.

[]

- 4a.** **Kui põhivõrguettevõtjad on teinud kindlaks struktuurse ülekandevõime piiratuse või kui pakkumispirkondade läbivaatamise tulemusel soovitatakse muuta ühe või mitme liikmesriigi pakkumispirkonda, on asjaomastel liikmesriikidel koostöös oma põhivõrguettevõtjatega võimalus 6 kuu jooksul määratleda kas riiklikud või rahvusvahelised tegevuskavad. Need tegevuskavad peavad sisaldama konkreetset ajakava meetmete võtmiseks, et vähendada struktuurset ülekandevõime piiratust kindlaksmääratud aja jooksul [hiljemalt 4 aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumisest, konkreetne kuupäev lisatakse Euroopa Liidu Teatajasse], sh näiteks võrgu arengu kiirendamine, olemasoleva infrastruktuuri tõhusam kasutamine, süsteemikäitamine praeguste tavade läbivaatamine, süsteemikäitamine suurem koordineerimine naaberriikide asjaomaste põhivõrguettevõtjatega ning eeskirjade läbivaatamine seoses parandusmeetmetega, suuremat paindlikkust takistavate tõketega ja riiklike energiapoliitika meetmetega, mis muudavad tootmise ja tarbimise paiknemist.**
- 4b.** **Lõikes 4a osutatud tegevuskavasid rakendavad liikmesriigid jaotavad üha suurema osa kogu kättesaadavast piirkonnaülesest võimsusest nii, et see saavutaks tegevuskava viimasel aastal ning igal juhul hiljemalt 1. jaanuaril 2024 vähemalt 75 % iga ühendusliini soojusmahutavusest, mis arvutatakse kooskõlas artikli 14 lõikes 7 osutatud metoodikaga. Liikmesriigid saavutavad käesolevas lõikes osutatud määra lineaarse kava abil. See lineaarne kava ja selle algus lepitakse kokku samas võimsusarvutusalas asuvate liikmesriikidega. Ajavahemikul, mil liikmesriik rakendab tegevuskava, ei ole tema suhtes kohaldatavad reguleerivate asutuste otsused, millele on osutatud artikli 14 lõigetes 7, 7a ja 7b. Liikmesriigid esitavad igal aastal asjaomastele liikmesriikidele ja komisjonile eduaruande tegevuskavas sätestatud meetmete kohta.**

- 4c.** Kuus kuud enne tegevuskava kehtivusaja lõppu võivad liikmesriigid otsustada, kas jagada oma pakkumispirkond, et tegeleda allesjäänud ülekandevõime piiratusega või tegeleda allesjäänud sisemise ülekandevõime piiratusega parandusmeetmete abil, mille kulud nad katavad. Kuue kuu jooksul pärast tegevuskava kehtivuse lõppu hindavad pakkumispirkonna läbivaatamises osalevad põhivõrguettevõtjad olemasolevat piirkonnaülest võimsust, mis arvutatakse vastavalt artikli 14 lõikes 7 osutatud metoodikale viimase 12 kuu kohta, ning teevad aruandes kindlaks, kas piiriülese kaubanduse võimsus saavutas oma maksimaalse taseme vastavalt artikli 14 lõikele 7c. See hinnang tuleb teha uuesti iga 24 kuu tagant viimase 24 kuu kohta.
- 4d.** Nende liikmesriikide puhul, kelle osas lõike 4c kohane hindamine näitab, et põhivõrguettevõtja ei ole järginud artikli 14 lõike 7 c sätteid või nende liikmesriikide puhul, kes on valinud pakkumispirkonna jagamise, peavad asjaomased liikmesriigid 6 kuu jooksul alates lõikes 4c osutatud aruande saamisest võtma vastu ühehäälese otsuse, kas säilitada või muuta pakkumispirkondade struktuuri. Teised liikmesriigid võivad esitada oma märkused asjaomastele liikmesriikidele, kes peaksid neid oma otsuse tegemisel arvesse võtma. Otsus peab olema põhjendatud, kooskõlas asjaomase ELi õigusega ja võtma arvesse teiste liikmesriikide märkusi. Asjaomased liikmesriigid teatavad komisjonile ja ametile oma otsusest.
- 4e.** *(endine lõige 4a)* Kui asjaomased liikmesriigid ei suuda jõuda ühehäälele otsusele ettenähtud aja jooksul [...], teavitavad nad sellest viivitamata komisjoni. Komisjon võib teha täiendavaid ettepanekuid ja võib asjaomased liikmesriigid kutsuda [...] konsultatsioonidele, mille eesmärk on soodustada tasakaalustatud lahendusele jõudmist kolme kuu jooksul. [] Viimase abinõuna võtab komisjon pärast ametiga konsulteerimist vastu otsuse, kas muuta pakkumispirkonna struktuuri või säilitada see; komisjon teeb selle otsuse [] kuue kuu jooksul pärast [] sellise teatise saamist.

4f. Kui mõni lõike 4c kolmandas lauses osutatud järjestikustest hindamistest tõendab, et põhivõrguettevõtja ei ole järginud artikli 14 lõike 7c sätteid, võib komisjon võtta otsuse vastu oma algatusel.

5. Lõikes 4e osutatud otsus põhineb pakkumispirkonna läbivaatamise tulemusel ning **lõikes 4a osutatud** põhivõrguettevõtja ettepanekul **ja lõikes 4c osutatud aruandel** pakkumispirkonda muuta või see säilitada. See otsus peab olema põhjendatud, eriti siis, kui see võib erineda pakkumispirkonna läbivaatamise tulemusest, **ning otsuses tuleb võtta arvesse asjaomaste liikmesriikide seisukohti ja kohustusi ning teiste liikmesriikide esitatud märkusi.**

6. Kui **määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suuniste** kohaselt algatatakse täiendavaid pakkumispirkonna struktuuri hindamisi, **tuleb järgida menetlust, mis on sätestatud lõigetes 4a–4d ning võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistes, mis on vastu võetud vastu määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 alusel. Komisjon konsulteerib enne käesoleva artikli kohaste otsuste tegemist asjaomaste sidusrühmadega.**

[]

8. **Kõigis lõigete 4a, 4b või 4c kohaselt tehtud** otsustes tuleb märkida muutuse rakendamiskuupäev. Selle rakendamiskuupäevaga tasakaalustatakse ajaline surve selliste praktiliste kaalutlustega nagu elektri forvardlepingutega kauplemine **ning see ei tohi saabuda enne 12 kuu möödumist otsuse avaldamisest, välja arvatud kui asjaomaste liikmesriikidega on kokku lepitud teisiti.** Oma otsuse osana võib komisjon määrata kindlaks asjakohase üleminekukorra.

Artikkel 14

Võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise põhialused

1. Võrgu ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamisel kasutatakse mittediskrimineerivaid turupõhiseid lahendusi, mis annavad tõhusaid hinnasignaale asjaomastele turuosalistele ja põhivõrguettevõtjatele. Võrgu ülekandevõime piiratud seotud küsimuste lahendamisel tuleb kasutada muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, st meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel. Kui põhivõrguettevõtja võtab operatiivseid meetmeid tagamaks, et tema ülekandesüsteem jääb tavaseisundisse, võtab ta arvesse nende meetmete mõju külgnivatele juhtimispiirkondadele ning koordineerib selliste meetmete võtmist teiste põhivõrguettevõtjatega, keda see mõjutab, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 1222/2015.
2. Tehingu piiramist kasutatakse ainult eriolukordades, kui põhivõrguettevõtja peab toimima kiiresti ning edasisaatmine ega vahetuskauba tegemine ei ole võimalik. Iga sellist menetlust kohaldatakse mittediskrimineerivalt. Turuosalistele, kellele on jaotatud võimsus, hüvitatakse kõik piirangud, kui tegemist ei ole vääramatu jõuga.

3. Kui lõigetes 7, 7a, 7b ja 8 ei ole sätestatud teisiti, tehakse turuosalistele kättesaadavaks piiriüleste [] tehingute poolt mõjutatud ühenduste ja/või ülekandevõrkude maksimaalse võimsuse tase, kusjuures peetakse kinni võrgu talitluskindlusega seotud ohutusnormidest. **Pärast koormuste ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise metoodika rakendamist vastavalt määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele ning piiriüleste parandusmeetmete koordineeritud ja mittediskrimineeriva protsessi kohaldamist**, kasutatakse olemasoleva võimsuse optimeerimiseks vahetuskauba tegemist ja piiriülest koormuste ümberjaotamist.
4. Võimsust jaotatakse ainult otsestel (võimsus) või kaudsetel (võimsus ja energia) enampakkumistel. Mõlemaid meetodeid võib kasutada koos samas võrkudevahelises ühenduses. Päevasisese kauplemise puhul tuleb kasutada pidevat kauplemist, mida võivad täiendada enampakkumised.
5. **Ülekandevõime piiratuse korral võidavad kõrgeima väärtusega võrgu läbilaskevõime kehtivad** pakkumised, ükskõik kas need on teatava kindla ajavahemiku jooksul tehtud kaudsed või otsesed pakkumised, **ning mis pakuvad (napi) ülekandevõimsuse kõrgeima väärtuse**. Muude kui uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, millele tehakse määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7 või määruse 714/2009 artikli 17 või artikli 59 kohaselt erand, ei ole võimsuse jaotamise meetodite hulgas lubatud baashinna kehtestamine.
6. Võimsusega võib järelturul vabalt kaubelda, kui põhivõrguettevõtjat on eelnevalt piisavalt vara teavitatud. Kui põhivõrguettevõtja keeldub järelturul kauplemisest (tehingust), peab kõnealune põhivõrguettevõtja seda selgelt ja läbipaistvalt kõigile turuosalistele teatama ja selgitama ning teavitama sellest reguleerivat asutust.

7. Põhivõrguettevõtjad ei tohi piirata turuosalistele kättesaadavaks tehtava ühendusvõimsuse mahtu, et vähendada ülekandevõime piiratust oma **pakkumispäirkonnas või vahendina, et hallata planeerimata võimsusvooge, mis väljuvad samast pakkumispäirkonnast ja taassisenevad samasse pakkumispäirkonda.**

7a. Tuginedes ettepanekule, mille on teinud kõik võimsusarvutuse päirkonna põhivõrguettevõtjad, kiidavad asjaomased riikide reguleerivad asutused heaks olemasoleva päirkonnaülese võimsuse osakaalu taseme, mis on arvutatud kooskõlas võimsuse arvutamise metoodikaga, et võtta arvesse päirkonnaüleseid planeerimata vooge ning seda sel määral mida võiks eeldada [...] ilma struktuurse ülekandevõime piiratuseta pakkumispäirkonnas. []

(Osa lõikest 7, mis on viidud üle allpool olevasse lõikesse 7b)

7b. Põhivõrguettevõtja taotlusel ja käesolevas lõikes sätestatud koordineerimismenetluse alusel võivad asjaomased reguleerivad asutused, kui see on vajalik talitluskindluse tagamiseks, teha erandi [] lõikest 7 ning seda prognoositavatel põhjustel, mis ei hõlma lõikega 7a hõlmatud põhjusi. Selline erand, mis ei või olla seotud lõike 5 kohase juba jaotatud võimsuse piiramisega, peab olema ajaliselt piiratud (**ühe aastaga või kuni nelja aastaga mille puhul erandi ulatus igal aastal märkimisväärselt väheneb**), piirduma rangelt vaid sellega, mis on vajalik, ning sellega ei tohi diskrimineerida piirkondadesisest ja -ülest kauplemist. Enne erandi tegemist konsulteerib asjaomane reguleeriv asutus teiste reguleerivate asutustega, kes asuvad liikmesriikides, mis moodustavad osa mõjutatud võimsusarvutuselast. Erandi tegemise põhjendus ja põhjused avaldatakse. Kui tehakse erand, töötab asjaomane põhivõrguettevõtja välja ja avaldab meetodi ja projektid, **mis on kooskõlas artikli 13 kohaste tegevuskavadega**, ning mille abil leitakse erandiga hõlmatud probleemile pikaajaline lahendus. Erand lõpetab kehtivuse siis, kui saabub tähtaeg või kui leitakse lahendus, olenevalt sellest, kumb juhtub varem.

7c. Piirkonnaülese kaubanduse minimaalne olemasolev võimsus on 75 % iga ühendusliini soojusvõimsusest. Erandid vastavalt artiklitele 7a ja 7b ei tohi kaasa tuua väärtust, mis jääb nimetatud künnisest allapoole.

8. Turuosalised teatavad asjaomastele põhivõrguettevõtjatele mõistliku aja jooksul enne asjakohast täitmisjärku, kas nad kavatsevad jaotatud võimsust kasutada. Kasutamata jääv võimsus suunatakse turule tagasi avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.
9. Tehniliste võimaluste piires tasakaalustavad põhivõrguettevõtjad piiratud ülekandevõimega võrkudes vastassuunas kulgevate võimsusvoogude võimsusnõuded, et ära kasutada liini maksimaalne võimsus. Võrgu talitluskindlust täiel määral silmas pidades ei keelduta kunagi ülekandevõime piiratust vähendavatest tehingutest.
10. Võimetuse korral täita võimsuse jaotamisega seotud kohustusi kannavad finantstagajärgi need, kes on sellise olukorra eest vastutavad. Kui turuosalised ei suuda kasutada võimsust, mille kasutamiseks nad on võtnud kohustuse, või kui nad on otsese enampakkumise teel omandatud võimsuse puhul võimetud sellega järelturul kaupleva või seda õigeaegselt tagastama, kaotavad nad õiguse sellele võimsusele ning maksavad kulusid kajastava tasu. Kõik kulusid kajastavad tasud võimsuse kasutamata jätmise eest peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed. Kui põhivõrguettevõtja ei täida oma kohustusi, peab ta turuosalisele kompenseerima võimsusõiguste kaotuse. Sellest tulenevaid kahjusid sellisel juhul arvesse ei võeta. Peamised põhimõtted ja meetodid, mida kasutatakse kohustuste täitmise võimetusest tuleneva vastutuse kindlaksmääramiseks, sätestatakse eelnevalt finantstagajärgede suhtes ning asjaomane riiklik reguleeriv asutus või asjaomased riiklikud reguleerivad asutused peavad need läbi vaatama.

11. Parandusmeetmete kulude jaotamisel põhivõrguettevõtjate vahel analüüsivad reguleerivad asutused, kui suur osakaal on kahe pakkumispäirkonna vahelises ülekandevõime piiratuses planeerimata võimsusvoogudel, mis väljuvad pakkumispäirkonnast ja taassisenevad pakkumispäirkonda, ning jaotavad kulusid võrdeliselt selle osakaaluga, toimides kooskõlas koormuste ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise metoodikaga vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunistele, mis võeti vastu määruse (EL) nr 714/2009 artikli 18 ja komisjoni määruse (EL) 2017/XYZZ artikli 76 alusel. Seda ei kohaldata lõikes 7a ettenähtud künnise suhtes.

Artikkel 15

Päirkonnaülese võimsuse jaotamine kõigi ajavahemike piires

1. Põhivõrguettevõtjad arvutavad olemasoleva päirkonnaülese võimsuse vähemalt pärast järgmise päeva turu ajavahemikke ja päirkonnaülestehingute sulgemisaega päevasisesel turul. Põhivõrguettevõtjad jaotavad olemasoleva päirkonnaülese võimsuse ja mis tahes varem jaotamata ülejääva päirkonnaülese võimsuse ja mis tahes päirkonnaülese võimsuse, mis füüsiliste ülekandeõiguste omanikud annavad vabaks varasemast jaotamisest, järgmise päirkonnaülese võimsuse jaotamise käigus.
- 1a. Põhivõrguettevõtjad määravad kindlaks päirkonnaülese võimsuse jaotamise asjakohase struktuuri kõigi ajavahemike piires, sealhulgas järgmise päeva, päevasisesel ja tasakaalustaval turul. Kõnealuse jaotusstruktuuri peavad läbi vaatama vastavad reguleerivad asutused. Oma ettepaneku kavandamisel peavad põhivõrguettevõtjad võtma arvesse järgmist:
- turgude omadusi;

b) toimimistingimusi, nagu kindlalt deklareeritud kavade tasakaalustamise mõju;

c) erinevate piirkonnaülest võimsuse jaotamise mehhanismide tarbeks vastuvõetud protsendimäärade ja ajakavade ühtlustamise taset.

2. Kui piirkonnaülene võimsus on kättesaadav pärast piirkonnaülest tehingute sulgemisaega päevasisesel turul, peavad põhivõrguettevõtjad kasutama seda piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisenergia vahetamiseks või tasakaalustamatuse netokorvamise protsessi elluviimiseks.
3. Põhivõrguettevõtjad kasutavad **määruse 714/2009 artikli 18 põhjal vastu võetud tasakaalustamissuuniste alusel** väljatöötatud meetodeid, et eraldada piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reserve jagamiseks vastavalt artikli 5 lõikele 8. []
4. Põhivõrguettevõtjad ei tohi suurendada määruse (EL) 2015/1222 kohaselt arvutatud talitluskindluse varu tulenevalt tasakaalustamisvõimsuse hankimisest või reserve jagamisest.

2. JAGU

VÕRGUTASUD JA VÕIMSUSJAOTUSTULU

Artikkel 16

Võrkudele juurdepääsu ja võrguga ühendamise tasud

1. Võrguettevõtjate poolt kehtestatud võrkudele juurdepääsu tasud, sh võrguga ühendamise tasu, võrgu kasutamise tasu ja vajaduse korral elektrivõrgu tugevdamise tasu, peavad olema läbipaistvad, võtma arvesse võrgu talitluskindluse ja paindlikkusega seotud vajadust ning kajastama tegelikke kulusid, niivõrd kui need vastavad efektiivse ja võrreldava struktuuriga võrguettevõtja kuludele, ning ei tohi olla kedagi diskrimineerivad. [] **Ilma et see piiraks artikli 15 lõigete 1 ja 6 ning direktiivi 2012/27/EL XI lisa kriteeriumide kohaldamist**, tuleb neid **eelkõige** kohaldada nii, et nendega ei diskrimineeritaks jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsusi positiivselt ega negatiivselt. Nendega ei tohi **nõuetevastaselt ei positiivselt ega negatiivselt** diskrimineerida energiasalvestamist ega vähendada stiimulit osaleda tarbimiskajas. Kõnealused tasud ei tohi olla vahemaapõhised, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist.
2. Tariifi [] **arvestamise meetodid** peavad [] **kajastama** asjakohaseid stiimuleid ning põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjate [] **püsikulusid**. **Tariifide kaudu sisse nõutud lubatud tulu** [] **peab** nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis **kajastama põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjatele tehtud asjakohaseid stiimuleid** tõhususe ja sealhulgas energiatõhususe suurendamiseks, soodustama turu lõimimist, [] varustuskindlust ning toetama investeringuid **ja seotud teadustööd**, ja [] **soodustama innovatsiooni** tarbijate huvides.

3. Vajaduse korral annab tootjatele ja/või tarbijatele kehtestatud tariifide tase asukohasignaale liidu tasandil ning võtab arvesse võrgukaod ja tekkinud ülekandevõime piiratuse ning taristuga seotud investeerimiskulud.
4. Võrgutasude kehtestamisel võetakse arvesse järgmist:
 - a) maksed ja laekumised, mis tulenevad põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitusmehhanismist,
 - b) tegelikult tehtud ja laekunud maksed ning maksed tulevaste ajavahemike eest, mis on arvestatud möödunud ajavahemike põhjal.
5. Käesoleva artikli alusel võrgutasude kehtestamine ei piira tasude kohaldamist, mis tulenevad artiklis 14 nimetatud ülekandevõime piiratuse juhtimisest.
6. **Piirkonna** [] ülese elektrikaubanduse üksiktehingutelt ei võeta võrgutasu.
7. Jaotustariifid peavad kajastama kulusid, mis tekivad sellest, et kasutajad ja sealhulgas aktiivsed tarbijad kasutavad võrku, ning neid võidakse eristada lähtuvalt süsteemi kasutajate tarbimis- ja tootmisprofiilist. Kui liikmesriigid on kasutusele võtnud nutiarvestid, [] **võib võtta kasutusele** ajapõhised eri võrgutariifid, mis kajastavad läbipaistvalt ja prognoositavalt võrgu kasutamist.
8. [] Jaotustariifide **kaudu sisse nõutud lubatud tulu** võib hõlmata tulemuseesmäärke, et anda jaotusvõrguettevõtjatele stiimul [] **käitada oma võrke võimalikult tõhusalt**.

[9. Amet esitab [*Väljaannete talitus: palun lisada vastav kuupäev – kolm kuud pärast käesoleva otsuse jõustumist*] **туру killustumise ohu leevendamiseks parimate tavade aruande []** põhi- ja jaotusvõrgu tariifide arvestamise metoodika kohta, **jättes piisavalt ruumi võtta arvesse riikide eripärasid**. Selles [] **parimate tavade aruandes** käsitletakse vähemalt järgmist:

- a) tootjatele ja tarbijatele kehtestatud tariifide suhe;
- b) tariifidega kaetavad kulud;
- c) ajapõhised eri võrgutariifid;
- d) asukohasignaalid;
- e) ülekande- ja jaotustariifide suhe, [];
- f) meetodid, millega tagatakse läbipaistvus tariifide kindlaksmääramisel ja nende struktuuri osas;
- g) võrgukasutajate rühmad, kelle suhtes kohaldatakse tariife, sh tariife käsitlevaid erandeid.]

Amet ajakohastab oma aruannet vähemalt kord iga kahe aasta tagant.

[]

[]

Artikkel 17

Võimsusjaotustulu

1. Eelnevalt täpsustatud ajakavaga seotud ülekandevõime piiratuse juhtimise kord võib luua tulu ainult selle ajakava käigus tekkiva ülekandevõime piiratuse puhul, välja arvatud uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, millele antakse määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7, määruse (EL) nr 714/2009 artikli 17 või käesoleva määruse artikli 59 kohaselt erand. Kõnealuste tulude jaotamise korra vaatavad läbi reguleerivad asutused ja see ei tohi moonutada jaotamisprotsessi ühegi võimsust või elektrienergiat taotleva osalise huvides ega vähendada stiimulit ülekandevõime piiratuse vähendamiseks.
2. Võrkudevahelise ühendamisvõimsuse jaotamisest saadud tulusid kasutatakse järgmistel eesmärkidel:
 - a) jaotatud võimsuse tegeliku kättesaadavuse, **kaasa arvatud püsikindluse kompenseerimise** tagamiseks;
 - b) ühendamisvõimsuste säilitamiseks või suurendamiseks võrguinvesteeringute kaudu, eelkõige uute võrkudevaheliste ühenduste **ja siseliinide kaudu ning Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku kümneaastases võrgu arengukavas loetletud siseliinide kaudu**, sest see on asjakohane vähendamaks võrkudevaheliste ühenduste ülekandevõime piiratust, []
 - c) vajaduse korral piiriülesteks parandusmeetmeteks, nagu koormuste ümberjaotamine ja vahetuskauba tegemine.

(Osa lõikes 2 punktist b, mis on viidud üle allpool olevasse lõikesse 2a)

- 2a. ☐ Tulu ☐ võib kasutada, kui asjaomase liikmesriigi reguleeriv asutus selle heaks kiidab, sissetulekuna, mida reguleerivad asutused võtavad arvesse võrgutariifide arvutamise metoodika heakskiitmisel ja/või võrgutariifide kehtestamisel.
3. Tulude kasutamine kooskõlas lõike 2 punktidega a, ☐ b või c peab toimuma vastavalt meetodile, mille on riiklike reguleerivate asutustega konsulteerides ☐ ette pannud põhivõrguettevõtjad ja heaks kiitnud amet. ☐ Põhivõrguettevõtjad esitavad ettepaneku ametile [*Väljaannete talitus: 12 kuud pärast jõustumist*] ja amet teeb kuue kuu jooksul selle kohta otsuse.

☐

☐

(Osa lõikest 3, mis on viidud üle allpool olevasse lõikesse 3a)

- 3a. Meetodiga tuleb vähemalt täpsustada tingimused, mille kohaselt tulused ☐ käsitatakse lõike 2 punktides a, ☐ b või c esitatud eesmäärke täitvatena ☐.

3b. Põhivõrguettevõtjad määravad eelnevalt selgelt kindlaks, mil viisil võimsusjaotustulu kasutatakse, ja annavad aru kõnealuse tulu tegelikust kasutamisest. Iga aasta [] **1. märtsiks** avaldavad riiklikud reguleerivad asutused iga-aastase aruande, milles esitatakse 12 kuu jooksul, kuni [] **eelnenud kalendriaasta [] 31. detsembrini** saadud tulu ja kõnealuse tulu kasutamine **lõike 2 kohaselt**, sh konkreetsed projektid, mille jaoks tulu kasutati, või raamatupidamisarvestuses eraldi reale pandud summa **või summa, mida kasutati võrgutariifide arvutamisel**, koos tõendusega, et selline kasutus vastab käesolevale määrusele ja lõike 3 kohaselt välja töötatud meetodile. **Kui võrgutariifide arvutamisel kasutatakse osa ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulust, tuleb aruandes esitada, kuidas põhivõrguettevõtjad täitsid lõike 2 kohaseid prioriteetseid eesmärke, kui see on asjakohane.**

IV peatükk

Ressursside piisavus

Artikkel 18

Ressursside piisavus

1. Liikmesriigid jälgivad ressursside piisavust oma territooriumil [] **vastavalt** artikli 19 kohasele Euroopa ressursside piisavuse hinnangule **ja võivad lisaks sellele läbi viia [] riikliku ressursside piisavuse hindamise vastavalt artiklile 19a.**
2. Kui Euroopa **või riiklikus** ressursside piisavuse hinnangus tehakse kindlaks ressursside piisavusega seotud probleemid, peavad liikmesriigid tegema kindlaks mis tahes regulatiivsed moonutused **või turumoonutused või süsteemis esinevad kitsaskohad, näiteks ebapiisav taristu**, mis põhjustasid selle probleemi või mis aitasid kaasa selle tekkele.
3. Liikmesriigid avaldavad **tegevuskava, mis sisaldab konkreetset** ajakava, mille jooksul tuleb vastu võtta meetmed mis tahes kindlakstehtud regulatiivsete moonutuste [] **või turumoonutuste või süsteemi kitsaskohtade** kõrvaldamiseks. Kui liikmesriigid lahendavad ressursside piisavusega seotud probleeme, **peavad nad eelkõige võtma arvesse artiklis 3 kehtestatud põhimõtteid ja** kaaluma regulatiivsete moonutuste kõrvaldamist, võimaldades **hindade vaba kujunemise abil** nappusest juhinduvat hinnakujundust, **teiste liikmesriikidega** ühenduste arendamist, **mis võimaldab kõigile turuosalistele moonutamata turule juurdepääsu, muu hulgas** energia salvestamist, nõudluse poole meetmeid ja energiatõhusust.

3a. Kui riiklikus ressursside piisavuse hinnangus tuvastatakse pakkumispiirkonnaga seotud probleem ning Euroopa ressursside piisavuse hinnangus ei ole sama pakkumispiirkonnaga seoses probleemi tuvastatud, [] konsulteerib riikliku ressursside piisavuse hinnangu koostamist juhtiv organ [] Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga ja taotleb ametilt arvamuse esitamist. Selleks esitab riikliku ressursside piisavuse hinnangu koostamist juhtiv organ [] ühe kuu jooksul alates riikliku ressursside piisavuse hinnangu avaldamisest Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule ja ametile aruande, käsitledes kahes ressursside piisavuse hinnangus esinevaid lahknevusi. (lõige 3b integreeriti lõikesse 3a) [] Ühe kuu jooksul selle aruande esitamisest [] esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik [] oma hinnangu nende lahknevuste kohta ja kahe kuu jooksul aruande esitamise kuupäevast esitab amet arvamuse. [] Asjaomane liikmesriik peab hinnangut ja arvamust nõuetekohaselt arvesse võtma.

Artikkel 19

Euroopa ressursside piisavuse hinnang

- I. Euroopa ressursside piisavuse hinnangus käsitletakse iga-aastases aruandes seda, kui piisav on elektrisüsteem üldiselt elektrivoolu tarnimiseks ning kui suur on prognoositav nõudlus elektrienergia järele kümneaastaselt ajavahemikul alates kõnealuse hindamise kuupäevast [].

2. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab [*Väljaannete talitus: kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist*] **elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja** ametile Euroopa ressursside piisavuse hinnangu koostamise metoodika kavandi, lähtudes lõikes 4 esitatud põhimõtetest.
3. Põhivõrguettevõtjad esitavad Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule andmed, mida tal on vaja [] hinnangu tegemiseks. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik peab hinnangu tegema igal aastal. **Elektritootmisüksused ja muud turuosaliselised esitavad põhivõrguettevõtjatele andmed seoses eeldatava tootmisressursside kasutamisega, võttes arvesse primaarressursside kättesaadavust ja prognoositud nõudluse ja pakkumise asjakohaseid stsenaariumeid.**
4. Euroopa ressursside piisavuse hinnang põhineb meetodil, [] **mis võimaldab seda**, et hinnang:
- a) tehakse vähemalt kahte liikmesriiki hõlmava **iga vastava** pakkumispäringkonna tasandil []
 - b) põhineb prognoositud nõudluse ja pakkumise [] asjakohastel **kesksetel** stsenaariumidel, sh majanduslikul hinnangul, mis hõlmab tootmisüksuste kasutuselt kõrvaldamise ja uute ehitamise ning energiatõhususe eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete tõenäosust ning **äärmusliku ilmastiku sündmuste ja hüdroloogiliste tingimustega seotud** eelduste kontrollimise mõju hulgitõuugi hindade ja CO₂ hinna arengule;
 - c) võtab asjakohaselt arvesse kõigi ressursside panust, sh olemasolev ja tulevane tootmine, energia säilitamine, tarbimiskaja ning impordi- ja ekspordivõimalused ning nende panus süsteemi paindlikku toimimisse;
 - d) ennetab artikli 18 lõikes 3 osutatud meetmete võimalikku mõju;

- e) hõlmab stsenaariume, mis ei sisalda olemasolevaid või kavandatavaid reservvõimsuse mehhanisme, **ja vajaduse korral neid sisaldavaid stsenaariume**;
- f) põhineb turumudelil ja vajaduse korral voopõhisel lähenemisviisil;
- g) hõlmab tõenäosusepõhiseid arvutusi;

ga) kasutab ühtset modelleerimisvahendit;

- h) sisaldab vähemalt järgmisi **artiklis 20 osutatud** näitajaid:
 - tõenäoliselt andmata jääv energiakogus ja
 - eeldatav võimsusvajak;
 - i) sisaldab ressursside piisavusega seotud probleemide võimalikke allikaid, eriti seda, kas selleks on võrgu- või ressursipiirang või mõlemad.
 - j) **taga[]b, et nõuetekohaselt võetakse arvesse riiklikke [] tootmise omadusi, nõudluse paindlikkust ja salvestamist, primaarressursside kättesaadavust ja võrkudevahelise ühendatuse taset.**
5. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab hiljemalt [*Väljaannete talitus: kuus kuud käesoleva määruse jõustumisest*] ametile järgmiste elementide arvutamise metoodika kavandi:
- a) saamata energia hind;

- b) uue turule siseneja kulu seoses tootmise või tarbimiskajaga; ning
- c) **artiklis 20 osutatud** varustuskindluse norm []
6. Lõigete 2 ja 5 kohaste ettepanekute suhtes **metoodika kavandi kohta, nendes aluseks võetud stsenaariumite, tundlikke elementide ja eelduste suhtes** ning lõike 3 kohase Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemuste suhtes konsulteeritakse eelnevalt **liikmesriikidega, elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega** ning need peab heaks kiitma amet vastavalt artiklis 22 sätestatud menetlusele.

Artikkel 19a

Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud

1. Riiklikud ress[...]ursside piisavuse hinnangud peavad põhinema artikli 19 lõikes 2, **eelkõige lõike 4 punktides b–j, esitatud metoodikal, kuid neis võib esitada täiendavaid stsenaariume, tundlikke elemente ja eeldusi, võttes arvesse riiklikke kaalutlusi. Riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes** peab kasutama samu [] modelleerimisvahendeid, mida kasutab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik Euroopa ressursside piisavuse hindamisel, **ja samu sisendandmeid ja muid andmeid, et kajastada riiklikke stsenaariumeid, tundlikke elemente ja eeldusi.** Peale selle peab riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes kasutama välismaise panuse väärtuseid, kui hinnatakse välismaist panust pakkumispäringkondadesse, mida need hõlmavad, [] **kooskõlas artikli 21 sätetega.**
2. Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud **ning, kui see on asjakohane, artikli 18 lõike 3a kohased Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku hinnangud ja ameti arvamus** tehakse üldsusele kättesaadavaks [].

Artikkel 20

Varustuskindluse norm

1. Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel järgivad liikmesriigid varustuskindluse normi, milles on märgitud nende soovitatav varustuskindluse tase läbipaistval viisil.
2. Liikmesriik või [] **liikmesriigi poolt määratud pädev asutus** määrab varustuskindluse normi kindlaks artikli 19 lõike 5 kohase meetodi alusel.
3. Varustuskindluse normi arvutamise aluseks on **vähemalt** saamata energia hind ja uue turule siseneja kulu teatud ajavahemiku jooksul **ning see esitatakse kui „eeldatavasti mittetarnitav energia“ ja „eeldatav võimsuse puudujääk“**.
4. **Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel kiidab liikmesriik või liikmesriigi määratud muu pädev asutus heaks** parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks reservvõimsuse mehhanismi raames hangitava võimsuse kogus. []

Artikkel 21

Piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis

1. Teises liikmesriigis asuvad võimsuse pakkujad saavad vahetult **piiriüleselt** osaleda muudes mehhanismides kui strateegilised reservid **ning kui see on tehniliselt teostatav, siis ka strateegilistes reservides**, [] vastavalt käesoleva [] artikli sätetele.

2. Liikmesriigid peavad tagama, et välismaisel võimsusel, mis suudab pakkuda omamaisega [] võrdväärset tehnilist taset, on võimalus osaleda kodumaise võimsusega samas konkurentsil põhinevas protsessis. Kui [jõustumise kuupäev] seisuga toimib reservvõimsuse mehhanism, võivad liikmesriigid võimaldada võrkudevaheliste ühenduste kaudu otsest osalemist välismaise võimsusena maksimaalselt nelja aasta jooksul pärast [jõustumise kuupäev] või kahe aasta jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 10 osutatud meetodite heakskiitmist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem. Liikmesriigid võivad välismaise võimsuse suhtes kohaldada järgmiseid nõudeid:
- a) võimsus asub liikmesriigis [] , millel on vahetu võrguühendus selle liikmesriigi [] ja mehhanismi kohaldava liikmesriigi [] vahel;
 - b) võimsus ei osale muus reservvõimsuse mehhanismis, mille jaoks see võimsus peab olema kättesaadav.
3. Liikmesriigid ei tohi piirata oma territooriumil asuval võimsusel osalemast teiste liikmesriikide reservvõimsuse mehhanismis.
4. Piiriülene osalemine [] reservvõimsuse mehhanismides ei tohi muuta ega muul viisil mõjutada piirkonnaüleseid kavasid ja liikmesriikidevahelisi füüsilisi vooge, mis määratakse kindlaks üksnes artikli 14 kohase võimsuse jaotamise tulemusega.
5. **Kättesaamatuse korral tuleb** võimsusepakkujatel **maksta kättesaamatusemaksid.** Kui **võimsuse pakkujad** [] osalevad sama tarneperioodi jooksul rohkem kui ühes mehhanismis, tuleb neil maksta **mitut kättesaamatusemaks**et, kui nad ei suuda täita **mitut kohustust** [] .

6. **Kui kohaldatakse reservvõimsuse mehhanismi**, peavad **põhivõrguettevõtjad** [] igal aastal arvutama **lõike 10 punktis a osutatud meetodi põhjal** välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse, võttes arvesse **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite poolt artikli 34 punkti q ja artiklite 38 ja 39 kohaselt arvutatud soovituslikke väärtusi, liikmesriikidevahelise füüsilise ühenduse taset**, omavaheliste ühenduste eeldatavat kättesaadavust ja süsteemistressi esinemise tõenäosust mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus. Arvutus tuleb teha iga pakkumispiirkonna piiri kohta.
7. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 6 osutatud sisenemisvõimsust jaotatakse tunnustatud võimsuse pakkujatele läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja turupõhiselt.
8. **Kui reservvõimsuse mehhanismid on avatud piiriüleseks osalemiseks kahes naaberliikmesriigis**, läheb **tulu** [], mis tuleb lõike 7 kohasest jaotamisest, põhivõrguettevõtjatele, kes jagavad selle omavahel vastavalt lõike 10 punktis b osutatud meetodile **või mõlema asjaomase riikliku reguleeriva asutuse poolt kokku lepitud ühisele meetodile**. **Kui naaberliikmesriik ei kohalda reservvõimsuse mehhanismi, kiidab tulust saadava osa heaks selle liikmesriigi riiklik pädev asutus, kus rakendatakse reservvõimsuse mehhanismi, pärast naaberliikmesriikide riiklike reguleerivate asutuste arvamuse taotlemist**. Põhivõrguettevõtjad kasutavad sellist tulu artikli 17 lõikes 2 sätestatud eesmärkidel.

9. Selle ülekandesüsteemi eest vastutav põhivõrguettevõtja, kus välismaine võimsus asub, peab:
- a) kindlaks tegema, kas huvitatud võimsusepakkuja suudab tagada tehnilise taseme, mis on nõutav selle reservvõimsuse mehhanismi puhul, kus ta kavatseb osaleda, ja registreerima võimsuse pakkuja tunnustatud võimsusepakkujana;
 - b) tegema [] kättesaadavuse kontrolle
 - c) **saama viivitamata teavitusi vastavalt võimsusepakkujalt tema välismaises reservvõimsuse mehhanismis osalemise kohta**
 - d) **edastama reservvõimsuse mehhanismi rakendava liikmesriigi põhivõrguettevõtjale lõigete 9a–9c kohaselt saadud teabe.**
10. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab [Väljaannete talitus: *kaksteist kuud käesoleva määruse jõustumisest*] ametile:
- a) meetodi, mille alusel **piirkondlik talitluskindluse koordinaator ja põhivõrguettevõtja arvutavad** piiriülese osalemise maksimaalne sisenemisvõimsuse, nagu on osutatud lõikes 6;
 - b) tulu jagamise meetodi, nagu on osutatud lõikes 8;
 - c) ühised eeskirjad kättesaadavuse kontrolli tegemiseks, nagu on osutatud lõike 9 punktis b;
 - d) ühised [] **põhimõtted**, mille alusel tehakse kindlaks, millal kättesaamatusmakse muutub sissenõutavaks;

- e) registri toimimise tingimused, nagu on osutatud lõike 9 punktis a;
- f) ühised eeskirjad, mille alusel tehakse kindlaks osalemiseks sobiv võimsus, nagu on osutatud lõike 9 punktis a.

Ettepanekut konsulteeritakse eelnevalt artikli 22 kohase menetluse raames ametiga, kes peab selle heaks kiitma.

- 11. **[] Asjaomased riiklikud reguleerivad asutused** kontrollivad, kas võimsused on arvutatud kooskõlas lõike 10 punktis a osutatud meetodiga.
- 12. Riiklikud reguleerivad asutused tagavad, et piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis on korraldatud tõhusalt ja mittediskrimineerivalt. Eelkõige näevad nad ette nõuetekohase halduskorra, et tagada kättesaamatusmaksete piiriülene maksmine.
- 13. Lõike 7 kohast jaotatud võimsust saab tunnustatud võimsuse pakkujate vahel üle kanda. Tunnustatud võimsuse pakkujad teavitavad mis tahes ülekandmisest registrit, nagu on osutatud lõike 9 punktis a.

14. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik loob hiljemalt [*Väljaannete talitus: kaks aastat käesoleva määruse jõustumisest*] lõike 9 punktis a osutatud registri ja käitab seda. Register on avatud kõigile tunnustatud võimsuse pakkujatele, mehhanismi rakendavatele süsteemidele ja nende põhivõrguettevõtjatele.

15. Kuni lõike 9 punktis a osutatud registri toimima hakkamiseni võivad liikmesriigid kohaldada „ühenduste mudelit“, mille puhul võrkudevahelise ühendusega osaletakse reservvõimsuse mehhanismis otse.

Artikkel 22

Heakskiitmise kord

1. Kui viidatakse käesolevale artiklile, kohaldatakse Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku esitatud ettepaneku suhtes lõigetes 2 kuni 4 sätestatud korda.
2. Enne ettepaneku esitamist korraldab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik konsultatsiooni, kuhu on kaasatud kõik asjakohased sidusrühmad, riiklikud reguleerivad asutused ja muud liikmesriigi ametiasutused, **ning võtab konsultatsiooniprotsessi tulemusi nõuetekohaselt arvesse.**
3. Kolme kuu jooksul alates ettepaneku saamise kuupäevast kiidab amet ettepaneku heaks või muudab seda. Viimasena mainitud juhul konsulteerib amet Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga enne muudetud ettepaneku heakskiitmist. Vastuvõetud ettepanek avaldatakse ameti veebisaidil hiljemalt kolm kuud pärast kavandatud dokumentide saamise kuupäeva.
4. Amet võib igal ajal taotleda heakskiidetud ettepanekusse muudatuste tegemist. Kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik ametile kavandatavate muudatuste eelnõu. Kolme kuu jooksul alates kõnealuse eelnõu saamisest muudab amet muudatusi või kiidab need heaks ning avaldab need oma veebisaidil.

Artikkel 23

Reservvõimsuse mehhanismi ülesehituse põhimõtted

1. Selleks et lahendada ülejäänud probleemid, mida ei saa kõrvaldada artikli 18 lõike 3 kohaste meetmetega, võivad liikmesriigid kehtestada reservvõimsuse mehhanismid, võttes arvesse käesoleva artikli sätteid ja [] **piiramata ELTLi artiklite 107–109 kohaste liidu riigiabi reeglite kohaldamist.**
2. Kui liikmesriik soovib reservvõimsuse mehhanismi rakendada, peab ta konsulteerima kavandatava mehhanismi osas vähemalt nende naaberliikmesriikidega, kellega tal on olemas **otsene elektriline ühendus, tuginedes nendele liikmesriikidele avalduva võimaliku mõju põhjalikule uuringule.**
- 2a. Kui reservvõimsuse mehhanism on kavandatud strateegilise reservina, edastatakse strateegilise reservi kuuluvaid ressursse üksnes juhul, kui põhivõrguettevõtjad on ammendanud pakkumise ja nõudluse tasakaalustamiseks vajalikud **tasakaalustamisressursid, või juhul, kui päevasised turud ei ole suutnud pakkumist ületava nõudluse tõttu arveldusi teha.** Perioodidel, mil strateegilise reservi ressursse edastati, tehakse arveldused seoses turul esineva tasakaalustamatusega saamata energia hinna alusel. **Strateegilise reservi ressursside abil toodetud elektrit või saavutatud koormuse vähenemist ei müüda elektri hulgimüügiturul.**
3. Reservvõimsuse mehhanismid:
 - a) ei tohi tekitada mittevajalikke turutõkkeid ega piirata **piirkonna**[]ülest kaubandust;
 - b) peavad olema turupõhised;

- c) peavad olema avatud osalemiseks kõigile ressurssidele, mis suudavad pakkuda nõutud tehnilist taset tehnoloogiliselt neutraalsel viisil ning õiglaste ja läbipaistvate reeglite kaudu, sealhulgas (kuid mitte ainult) energia salvestamine, energiatõhusus ja tarbimiskaja [];
- d) peavad olema ajutised;
- e) [] ei tohi minna kaugemale, kui on vaja ressursside piisavuse probleemi lahendamiseks.

[]

4. [] Alates 31. detsembrist [2025] ei saa tootmisvõimsus, mille heitkogus on suurem kui 550 g CO₂/kWh energia kohta, mille kohta on lõplik investeerimisotsus tehtud pärast [Väljaannete talitus: jõustumise kuupäev], reservvõimsuse mehhanismi alusel makseid ning selle suhtes ei saa võtta kohustust makse tegemiseks tulevikus.

5. Kui Euroopa ressursside piisavuse hinnangus ei ole kindlaks tehtud ressursside piisavusega seotud probleemi [] ja kui artikli 18 lõikes 3b osutatud ameti arvamus [] ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku hinnang ei kinnita probleemi seoses ressursi piisavusega []:

- a) ei [] kehtesta liikmesriigid reservvõimsuse mehhanisme;
- b) vaatavad reservvõimsuse mehhanisme kohaldavad liikmesriigid selle mehhanismi läbi ja [] järgivad lõikes 5a osutatud menetlust.

5a. Reservvõimsuse mehhanisme kavandades peavad liikmesriigid lisama sätte, mis võimaldab reservvõimsuse mehhanismi tõhusat järkjärgulist lõpetamist 4 aasta jooksul, kui lõike 5 kohasel läbivaatamisel tehakse kindlaks, et ressursi piisavuse probleemi enam ei ole. See järkjärguline lõpetamine võib olla mehhanismi halduslik lõpetamine, mille kohta esitatakse mõistlik eelnev teade, või sätte mehhanismi ülesehituses, mille kohaselt peatatakse seonduvad majanduslikud stiimulid, kui piisavusega seotud probleemi ei ole.

Artikkel 24

Olemasolevad mehhanismid

1. [Väljaannete talitus: käesoleva määruse jõustumise kuupäev] reservvõimsuse mehhanismi kohaldavad liikmesriigid kohandavad oma mehhanisme selliselt, et need oleksid kooskõlas käesoleva määruse artiklitega 18, 21 ja 23 [], mõjutamata enne seda kuupäeva sõlmitud lepingute täitmist ja piiramata ELTLi artiklite 107–109 kohaste liidu riigiabi reeglite, sealhulgas riigiabi kohta pärast seda, kuid enne nimetatud kuupäeva tehtud otsuste kohaldamist.

V peatükk

Ülekandesüsteemi toimimine

Artikkel 25

Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik

1. Põhivõrguettevõtjad teevad liidu tasandil Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku vahendusel koostööd, et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning [] **piirkonnaülest** kaubandust ning tagada Euroopa elektri ülekandevõrgu optimaalne juhtimine, kooskõlastatud haldamine ja hea tehniline areng.
2. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik [] annab ELi õigusaktidest tulenevaid ülesandeid täites panuse ajavahemikku 2020–2030 hõlmavas kliima- ja energiapoliitika raamistikus sätestatud eesmärkide tõhusasse ja jätkusuutlikku saavutamisse, eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tõhusale kasutuselevõtule ning energiatõhususe suurendamisele kaasaaitamise kaudu, **tagades samal ajal süsteemi turvalisuse**.

Artikkel 26

Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku loomine

1. Elektri põhivõrguettevõtjad esitavad komisjonile ja ametile Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandid, sealhulgas teiste sidusrühmadega konsulteerimise korra kavandi.

2. Kahe kuu jooksul alates kõnealuste dokumentide kättesaamise päevast esitab amet pärast ametlikku konsulteerimist kõiki sidusrühmi, eelkõige süsteemi kasutajaid, sh tarbijaid esindavate organisatsioonidega komisjonile arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite kohta.
3. Komisjon esitab arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 2 sätestatud ameti arvamust, kolme kuu jooksul pärast ametilt arvamuse saamise kuupäeva.
4. Põhivõrguettevõtjad loovad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamise kuupäeva Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, võtavad vastu selle põhikirja ja töökorra ning avaldavad need.
5. Lõikes 1 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ametile nende muutmise korral või kui komisjon või amet esitab selleks põhjendatud taotluse. Amet ja komisjon esitavad arvamuse kooskõlas lõigetega 2–4.

Artikkel 27

Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ülesanded

1. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik:
 - a) viimistleb võrgueeskirju artikli 55 lõikes 1 nimetatud valdkondades, et saavutada artiklis 25 sätestatud eesmärgid;
 - b) võtab iga kahe aasta järel vastu kogu liitu hõlmava võrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (kogu liitu hõlmava võrgu arengukava) ja avaldab selle;

- c) koostab ja võtab vastu ettepanekud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu kohta vastavalt artikli 19 lõigetele 2, 3 ja 5 ning reservvõimsuse mehhanismides piiriülese osalemise tehnilise kirjelduse kohta vastavalt artikli 21 lõikele 10;
- d) võtab vastu soovitused, mis käsitlevad liidu ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahelise tehnilise koostöö koordineerimist;
- e) võtab vastu **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** koostöö ja koordineerimise raamistiku;
- f) võtab vastu ettepaneku, millega määratakse kindlaks **koordineeritud talitluskindlusega [] piirkond kooskõlas artikli 33 sätetega;**
- fa) **teeb koostööd jaotusvõrguettevõtjate ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega;**
- fb) edendab jaotusvõrkude digiteerimist, sealhulgas nutivõrkude ja -arvestite kasutuselevõtmist;**
- fc) edendab andmehaldust, küberturvalisust ja andmekaitset koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega;**
- g) võtab vastu ühised võrguhaldusvahendid, et tagada kooskõlastatud võrguhaldus nii tava- kui ka eriolukorras, sealhulgas ühise vahejuhtumite liigitusskaala ja teadusuuringute kavade ning rakendab kõnealuseid kavasid tõhusa teadusprogrammi kaudu. Nende vahenditega määratakse muu hulgas kindlaks:
 - i) teave, sealhulgas üks päev ette, mitu korda päevas või reaalajas edastatav asjakohane teave, mis on kasulik tegevuse paremaks kooskõlastamiseks, ning teabe kogumise ja jagamise optimaalne sagedus;

- ii) tehnoloogiline platvorm teabevahetuseks reaalajas ja asjakohasel juhul tehnoloogilised platvormid muu punktis i osutatud teabe kogumiseks, töötlemiseks ja edastamiseks ning selliste menetluste rakendamiseks, mis võimaldavad põhivõrguettevõtjate tegevust rohkem kooskõlastada, eesmärgiga muuta selline kooskõlastatus kogu liitu hõlmavaks;
 - iii) kuidas põhivõrguettevõtjad teevad tegevusalase teabe kättesaadavaks teistele põhivõrguettevõtjatele või isikule, kes on nõuetekohaselt volitatud aitama neil saavutada tegevuse kooskõlastatust, ja ametile, ning
 - iv) et põhivõrguettevõtjad määravad kontaktpunkti, kes vastutab teiste põhivõrguettevõtjate või punktis iii osutatud nõuetekohaselt volitatud isiku või ameti teabetaotlustele vastamise eest;
- h) võtab vastu iga-aastase tööprogrammi;
 - i) võtab vastu aastaaruande;
 - j) teeb ja võtab vastu hooajalise piisavuse prognoosid vastavalt [ettepaneku COM(2016) 862 kohase riskideks valmisoleku määruse] artikli 9 lõikele 2.
2. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik teatab ametile [] **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** loomise ja tulemuslikkusega seotud puudustest.
 3. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik avaldab oma täiskogu, nõukogu ja komiteede koosolekute protokollid ja esitab üldsusele regulaarselt teavet oma otsuste vastuvõtmise ja tegevuse kohta.

4. Lõike 1 punktis h osutatud iga-aastane tööprogramm sisaldab koostatavate võrgueeskirjade loendit ja kirjeldust, võrgu toimimise koordineerimise kava ning kõnealusel aastal läbiviidavat teadus- ja arendustegevust ning soovituslikku ajakava.
5. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik teeb kättesaadavaks kogu teabe, mida amet vajab oma ülesannete täitmiseks vastavalt artikli 29 lõikele 1. Põhivõrguettevõtjad teevad kättesaadavaks kogu teabe, mida Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik vajab esimese lause kohase ülesande täitmiseks.
6. Komisjoni taotluse alusel esitab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik komisjonile oma seisukohad artiklis 57 sätestatud suuniste vastuvõtmise kohta.

Artikkel 28

Konsultatsioonid

1. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik teostab artikli 27 lõikes 1 osutatud ülesannetest tulenevate ettepanekute koostamisel ulatusliku konsultatsioonimenetluse, konsulteerides aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil artiklis 26 osutatud töökorra kohaselt kõikide asjakohaste sidusrühmadega, eelkõige kõiki sidusrühmi esindavate organisatsioonidega. Konsulteerimisse on kaasatud riiklikud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, jaotusvõrguettevõtjad, sealhulgas asjaomased tööstusharu liidud, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Selle eesmärk on määrata kindlaks kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.
2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulteerimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.

3. Enne artikli 27 lõike 1 kohaste ettepanekute vastuvõtmist teeb Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil neid märkusi on arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 29

Ameti teostatav järelevalve

1. Amet jälgib Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku nende ülesannete täitmist, millele osutatakse artikli 27 lõigetes 1, 2 ja 3, ning esitab vastava aruande komisjonile.

Amet jälgib ning analüüsib artikli 55 lõike 14 kohaselt viimistletud võrgueeskirjade rakendamist Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku poolt. Kui Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik ei ole selliseid võrgureegleid rakendanud, nõuab amet Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikult nõuetekohaselt põhjendatud selgitust, miks ta ei ole seda teinud. Amet teavitab nimetatud selgitusest komisjoni ning esitab selle kohta oma arvamuse.

Amet jälgib ning analüüsib võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artikli 54 lõike 1 kohaselt vastuvõetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude lõimimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõhus toimimine, ning esitab vastava aruande komisjonile.

2. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab ametile arvamuse saamiseks kogu liitu hõlmava võrgu arengukava projekti, iga-aastase tööprogrammi projekti, sealhulgas konsulteerimisprotsessi käsitleva teabe ja teised artikli 27 lõikes 1 osutatud dokumendid.

Kahe kuu jooksul dokumentide saamise päevast esitab amet komisjonile ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule nõuetekohaselt põhjendatud arvamuse koos soovitustega, juhul kui amet leiab, et Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavand ei soodusta mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist või ei võimalda kolmandatele osapooltele piisavat piiriülese ühenduse taset.

Artikkel 30

Kulud

Käesoleva määruse artiklites 25–29 ja 54–57 ning määruse (EL) nr 347/2013 artiklis 11 nimetatud Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku tegevusega seotud kulud kannavad põhivõrguettevõtjad ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud üksnes siis, kui need on mõistlikud ja asjakohased.

Artikkel 31

Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö

1. Põhivõrguettevõtjad teevad piirkondlikku koostööd Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku raames, et aidata kaasa artikli 27 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud toimingute teostamisele. Eelkõige avaldavad nad iga kahe aasta järel piirkondliku investeerimiskava ning võivad teha piirkondlikul investeerimiskaval põhinevaid investeerimisotsuseid. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik edendab põhivõrguettevõtjate vahelist koostööd piirkondlikul tasandil, tagades piirkondliku tulemuslikkusega seotud koostalitluse, teabevahetuse ja järelevalve valdkondades, mis ei ole veel liidu tasandil ühtlustatud.

2. Põhivõrguettevõtjad parandavad töökorraldust, et tagada võrgu optimaalne haldamine, ning edendavad energiabörside arengut ja piiriülese võimsuse kooskõlastatud jaotamist mittediskrimineerivate turupõhiste vahendite abil, pöörates nõuetekohaselt tähelepanu lühiajaliste jaotamiste kaudsete enampakkumiste ning tasakaalustus- ja reservvõimsuse mehhanismide lõimimise konkreetsetele eelistele.
3. Komisjon võib käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 nimetatud eesmärkide saavutamiseks määratleda iga piirkondliku koostööstruktuuri geograafilise piirkonna, võttes arvesse olemasolevaid piirkondlikke koostööstruktuure. Igal liikmesriigil võimaldatakse edendada koostööd rohkem kui ühes geograafilises piirkonnas. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikli [] **62 lõikega 2** vastu [] **rakendusakte** iga piirkondliku koostööstruktuuri geograafilise piirkonna kohta. **Käesolevas lõikes osutatud otsused ja volitused ei mõjuta artikli 33 kohaldamist ja nendega seoses tuleb pidada konsultatsioone.** Selleks konsulteerib komisjon ameti ja Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga.

Artikkel 32

Piirkondlike talitluskindluse [] koordinaatorite loomine ja missioon

1. Hiljemalt [väljaannete talitus: kaksteist kuud pärast jõustumist] **esitavad kõik süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad [] ettepaneku määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt loodud piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite tugevdamise kohta kinnitamiseks asjaomastele reguleerivatele asutustele.**

Ettepanekus peab olema järgmine teave:

- a) osalevad liikmesriigid ja põhivõrguettevõtjad;
- b) ühendatud ülekandesüsteemi tõhusa, turvalise ja töökindla toimimise tagamiseks vajalik organisatsiooniline, rahaline ja töökorraldus;

- c) piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite töölerakendamise kava;
- d) piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite põhikirjad ja töökorrad;
- e) koostöömenetluste kirjeldus kooskõlas artikliga 35;
- f) piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite vastutuse korra kirjeldus kooskõlas artikliga 44.

2. [] Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid luuakse süsteemikäitamispiirkonnas, kus nad täidavad oma ülesandeid, ja korraldatakse õiguslikus vormis, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi [] (EL) 2017/1132¹⁶ II lisas.
3. Põhivõrguettevõtjad vastutavad võimsusvoogude juhtimise eest ning tagavad turvalise, töökindla ja tõhusa elektrisüsteemi kooskõlas [] [ettepanekus COM(2016) 864/2 esitatud direktiivi 2009/72/EÜ uuesti sõnastatud versiooni] artikliga 40 ja siseriiklike õigusaktidega. Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid täiendavad põhivõrguettevõtjate rolli, täites piirkondliku tähtsusega [] ülesandeid, mis on antud neile kooskõlas artikliga 34. []
- 4a. Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid hakkavad täitma oma artikli 34 lõikes 1 sätestatud uusi ülesandeid 1. jaanuariks 2025. Kõik sama süsteemikäitamispiirkonna liikmesriigid võivad ühiselt otsustada vastava piirkondliku talitluskindluse koordinaatori varasema toimimise üle [+].

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

[] Piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite geograafiline ulatus

- 0a. Geograafilisi alasid, mida katab iga põhivõrguettevõtja, kellel on ühised [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt loodud piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid, nimetatakse käesoleva määruse kohaldamisel süsteemikäitamispiirkondadeks.
- 0b. Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid võivad hõlmata suuremaid või väiksemaid geograafilisi alasid, kui neid, mis on olemas vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjadele. Sellisel juhul esitavad asjaomased põhivõrguettevõtjad ametile ettepaneku, milles määratakse kindlaks selle piirkondliku talitluskindluse koordinaatori hõlmatud süsteemikäitamispiirkonnad.
1. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik esitab [väljaannete talitus: kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist] ametile ettepaneku, milles märgitakse, millised põhivõrguettevõtjad, pakkumispirkonnad, pakkumispirkondade piirid, võimsusarvutusosalad ja katkestuste koordineerimisosalad on hõlmatud iga süsteemikäitamispiirkonnaga.
- 1a. Kui liikmesriik kuulub mitmesse erinevasse sünkroonlasse, võivad põhivõrguettevõtjat koordineerida kaks piirkondlikku talitluskindluse koordinaatorit. Süsteemikäitamispiirkondade lähedal asuvate pakkumispirkondade piiride puhul määratakse lõikes 1 osutatud ettepanekus kindlaks, kuidas peab nende piiride puhul toimuma piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite vaheline koordineerimine.
- 1b. Iga piirkondlik talitluskindluse koordinaator täidab artikli 34 lõikes 1 loetletud ülesandeid selle süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjate jaoks, kus ta on loodud. []

[]

2. Kolme kuu jooksul pärast **lõikes 1 osutatud ettepaneku** kättesaamist kiidab amet süsteemikäitamispiirkondade kindlaksmääramist käsitleva ettepaneku heaks või teeb muudatusettepanekud. Muudatusettepanekute puhul konsulteerib amet enne muudatuste heakskiitmist Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga. Vastuvõetud ettepanek avaldatakse ameti veebisaidil.

Artikkel 34

[] Piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite ülesanded

1. Iga [] piirkondlik talitluskindluse koordinaator täidab [] põhivõrguettevõtjate jaoks süsteemikäitamispiirkonnas järgmisi [] piirkondliku tähtsusega ülesandeid, mida on üksikasjalikumalt kirjeldatud I lisas:
- a) koordineeritud võimsusarvutus vastavalt määruse (EL) 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud meetoditele;
 - b) koordineeritud talitluskindluse analüüs vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud meetoditele;
 - c) ühiste [] võrgumudelite loomine vastavalt määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt väljatöötatud meetoditele ja menetlustele;
 - d) põhivõrguettevõtjate kaitsekavade ja taastamiskavade kooskõla hindamise **toetamine** vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 6 alusel vastu võetud hädaolukorra ja taastamise võrgueeskirjas sätestatud menetlusele;

da) piirkondlike, nädalast kuni [] päevani ulatuvate süsteemi piisavuse prognooside koostamine ja riskimaandamismeetmete [] hindamine vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjades sätestatud menetlustele;

db) piirkondlik katkestuste plaanimise koordineerimine vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjades sätestatud menetlustele;

[]

dd) piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite töötajate koolitamine ja sertifitseerimine[+];

[]

e) põhivõrguettevõtjate taotletud piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamine

f) käitamis- ja häiringujärgne analüüsimine ja aruandlus;

[]

[]

[]

[]

[]

[]

- m) piirkondliku kriisi stsenaariumide kindlaksmääramine sellisel juhul ja sellises ulatuses, kui neid on taotletud vastavalt [ettepaneku COM(2016) 862 kohase riskideks valmisoleku määruse] artikli 6 lõikele 1;
- n) iga-aastaste kriisimodelleerimiste ettevalmistamine ja elluviimine koostöös pädevate asutustega [ettepaneku COM(2016) 862 kohase riskideks valmisoleku määruse] artikli 12 lõike 3 kohaselt;

[]

- p) hooajalise piisavuse prognoosidega seotud ülesannete täitmine sellisel juhul ja sellises ulatuses, kui neid on taotletud vastavalt [ettepaneku COM(2016) 862 kohase riskideks valmisoleku määruse] artikli 9 lõikele [] 3;

[]

- q) [] reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse **väärtuse** arvutamine.

2. ☐

Olles konsulteerinud põhivõrguettevõtjate ja piirkondlike talitluskindluse koordinaatoritega, võivad süsteemikäitamispiirkonna liikmesriigid reguleeriva asutuse ettepanekul ühiselt otsustada ette näha täiendavaid nõustava koordineerimise ülesandeid, mille põhjal piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid esitavad artikli 38 kohaselt soovitusi. Sellisel juhul täidavad piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid neid ülesandeid põhivõrguettevõtjate koostatud ja asjaomaste reguleerivate asutuste kinnitatud meetodite kohaselt.

3. Põhivõrguettevõtjad annavad oma ☐ **piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele** nende ☐ **ülesannete täitmiseks** vajalikku teavet.

4. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** esitavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele kogu teabe, mis on vajalik ☐ **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** välja pakutud ☐ **koordineeritud meetmete** ja soovitude rakendamiseks.

Artikkel 35

[] Piirkondlikes talitluskindluse koordinaatorites ja nende vahel tehtav koostöö

1. Igapäevase toimimise haldamine ☐ **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite sees ja nende vahel** põhineb koostöömenetlustel, mis põhinevad järgmisel:
 - a) planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitlev töökord, ☐ **mis on seotud artikli 34 lõikes 1 osutatud ülesannetega**;
 - b) menetlus **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite ettepanekuid käsitlevate analüüside jagamiseks ja** nendega seoses konsulteerimiseks süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatega nende põhitegevuse ja -ülesannete elluviimisel artikli 37 kohaselt **ning teiste piirkondlike talitluskindluse koordinaatoritega**;

- c) menetlus [] **koordineeritud meetmete** ja soovitude vastuvõtmiseks kooskõlas artikliga 38;
- d) menetlus [] **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite esitatud [] koordineeritud meetmete** ja soovitude läbivaatamiseks kooskõlas artikliga 39.

Artikkel 36

Töökord

1. [] **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** töötavad välja täidetavate [] **ülesannetega** seotud planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitleva töökorra, võttes eelkõige arvesse kõnealuste [] **ülesannete** üksikasju ja nõudeid nagu on sätestatud I lisas. **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid töötavad välja ka selle töökorra läbivaatamise menetluse.**
2. [] **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** tagavad, et väljatöötatav töökord hõlmab asjaomaste osaliste teavitamist käsitlevaid eeskirju.

Artikkel 37

Nõuandemenetlus

1. [] **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** töötavad välja menetluse, mille alusel korraldatakse nende igapäevaste toimingute ja ülesannete elluviimisega seotud asjakohaseid ja regulaarseid konsultatsioone **süsteemikäitamispiirkonna** põhivõrguettevõtjate, **teiste piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** ja asjaomaste sidusrühmadega. Regulaatiivsete küsimuste käsitlemise tagamiseks võib vajaduse korral kaasata konsultatsioonidesse reguleerivad asutused.

2. Vajaduse korral võivad piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid konsulteerida [] süsteemikäitamispiirkonna liikmesriikidega ja, kui see on kohaldatav, oma piirkondlike foorumitega küsimustes, mille hulka ei kuulu piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite igapäevane tegevus ja nende ülesannete täitmine. Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid võtavad vajalikul määral arvesse liikmesriikide ja, kui see on kohaldatav, nende piirkondlike foorumite antavaid soovitusi.

Artikkel 38

[] Koordineeritud meetmed ja soovitused

1. [] Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad töötavad välja piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite poolt kooskõlas lõigetes 2–4 sätestatud kriteeriumidega esitatud [] koordineeritud meetmete ja soovituste vastuvõtmise [] menetluse.
2. [] Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid [] kehtestavad põhivõrguettevõtjatele adresseeritud koordineeritud meetmed seoses artikli 34 lõike 1 punktides a ja b [] osutatud [] ülesannetega. Põhivõrguoperaatorid võivad otsustada mitte [] rakendada piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite esitatud koordineeritud meetmeid [], kui koordineeritud meetmete rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt [] määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjadele [].

- 2a. Kui põhivõrguettevõtja otsustab pärast artikli 39 kohaselt algatatud läbivaatamist mitte rakendada koordineeritud meetet lõikes 2 sätestatud põhjustel, teatab ta üksikasjalikud põhjused läbipaistval viisil ja tarbetu viivitusega [] piirkondlikule talitluskindluse koordinaatorile ja süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele. Sellistel juhtudel hindab piirkondlik talitluskindluse koordinaator mõju teistele süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele ja võib teha vastavalt lõikes 2 esitatud menetlusele ettepaneku teistsuguste koordineeritud meetmete vastuvõtmiseks.
3. [] Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid võtavad vastu põhivõrguettevõtjatele adresseeritud soovitusi seoses [] artikli 34 lõikes 1 loetletud [] ülesannetega, välja arvatud käesoleva artikli lõikega 2 hõlmatud ülesanded.
4. Olles konsulteerinud põhivõrguettevõtjate ja piirkondlike talitluskindluse koordinaatoritega, võivad süsteemikäitamispiirkonna [] liikmesriigid reguleeriva asutuse ettepanekul ühiselt otsustada anda koordineeritud meetmetega seotud pädevused või pädevused võtta vastu siduvaid otsuseid [] piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele seoses ühe või mitme [] artikli 34 lõikes 1 ette nähtud [] ülesandega.

Artikkel 39

[] Koordineeritud meetmete ja soovitude läbivaatamine

1. [] Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid töötavad välja menetluse [] koordineeritud meetmete ja soovitude vastuvõtmiseks, millele on osutatud artiklis 34 sätestatud ülesannetes;
2. Menetlus algatatakse süsteemikäitamispiirkonna ühe või mitme põhivõrguettevõtja taotluse korral. [] Koordineeritud meetme või soovitude läbivaatamise järel kinnitavad [] piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid [+] selle esialgsel kujul või muudavad seda.

3. Kui läbivaadatav meede on artikli 38 lõike 2 kohane ☐ **koordineeritud meede**, ei peatata läbivaatamistaotluse mõjul ☐ **koordineeritud meetme** kohaldamist, välja arvatud juhtudel, ☐ **kui koordineeritud meetmete rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt ☐ määruse 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjadele.**
4. Kui põhivõrguettevõtja otsustab **pärast** ☐ soovitusel artikli 38 lõike ☐ **3** kohast läbivaatamist ☐ soovitusel mitte lähtuda, siis esitab põhivõrguettevõtja ☐ **piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele** ja süsteemikäitamispiirkonna muudele põhivõrguettevõtjatele kõnealuse otsuse ☐ põhjenduse.

Artikkel 40

☐ Piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite haldusnõukogu

1. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** asutavad oma juhtimise ja tulemuslikkuse seirega seotud meetmete võtmiseks haldusnõukogu.
2. Haldusnõukogu koosneb liikmetest, kes esindavad põhivõrguettevõtjaid ☐.
3. Haldusnõukogu vastutab järgmise eest:
 - a) ☐ **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** põhikirjade ja töökordade koostamine ja heakskiitmine;
 - b) organisatsioonilise struktuuri kindlaksmääramine ja rakendamine;
 - c) aastaeelarve koostamine ja heakskiitmine;
 - d) ☐ koostöömenetluste väljatöötamine ja heakskiitmine kooskõlas artikliga 35.

4. Haldusnõukogu pädevusse ei kuulu ☐ **piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** igapäevase toimimisega ja ☐ **ülesannete** täitmisega seotud tegevus.

Artikkel 41

Organisatsiooniline struktuur

1. **Põhivõrguettevõtjad kehtestavad vajaliku korra**, mille kohaselt piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid ☐ juhivad oma organisatsiooni vastavalt nende ☐ **ülesannete täitmise** ohutust toetavale struktuurile.
- Organisatsioonilises struktuuris määratakse kindlaks:
- a) juhtivtöötajate volitused, ülesanded ja vastutus;
 - b) organisatsiooni eri osade ja protsesside vahelised alluvus- ja aruandlussuhted.
2. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** võivad luua piirkondlikke tugipunkte, kus tegeletakse ☐ **allpiirkondlike** eripäradega, või piirkondlikke talitluskindluse varukoordinaatoreid nende ☐ **ülesannete** tõhusaks ja usaldusväärseks täitmiseks.

Artikkel 42

Vahendid ja töötajad

☐ **Piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele** tagatakse töötajad ning tehnilised, füüsilised ja rahalised vahendid, mis on vajalikud talitluskeskuste käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks ja nende ☐ **ülesannete** täitmiseks.

Artikkel 43

Järelevalve ja aruandlus

1. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** kehtestavad menetluse vähemalt järgmiste aspektide pidevaks seireks:
 - a) talitluskeskuste tegevuse tulemuslikkus;
 - b) esitatud ☐ **koordineeritud meetmed** ja soovitused, **koordineeritud meetmete ja soovituste põhivõrguettevõtjate poolt rakendamise tase** ning saavutatud tulemused;
 - c) iga nende vastutusalasse kuuluva ☐ **ülesande** tulemuslikkus ja tõhusus.
2. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** esitavad ametile ning ☐ süsteemikäitamispiirkonna reguleerivatele asutustele **ja põhivõrguettevõtjatele** vähemalt korra aastas pideval seirel põhinevad andmed.
3. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** määravad oma kulud kindlaks läbipaistval viisil ning teatavad neist ametile ja süsteemikäitamispiirkonna reguleerivatele asutustele.
4. ☐ **Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** esitavad oma tegevust käsitleva aastaaruande Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule, ametile, süsteemikäitamispiirkonna reguleerivatele asutustele ning komisjoni otsuse 2012/C 353/02¹⁷ artikli 1 kohaselt moodustatud elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.

¹⁷ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus elektrivaldkonna koordineerimise rühma moodustamise kohta (ELT C 353, 17.11.2012, lk 2).

5. **[] Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid** teatavad lõike 1 kohase seire käigus kindlaks tehtud puudustest Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikule, **piirkonna** reguleerivatele asutustele, ametile ning liikmesriikide kriisiolukordade ennetamise ja nendega toimetuleku eest vastutavatele pädevatele asutustele. **Selle aruande kohaselt võivad piirkonna reguleerivad asutused pakkuda piirkondlikele talitluskindluse koordinaatoritele välja meetmeid puuduste kõrvaldamiseks.**

Artikkel 44

Vastutus

[] Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad võtavad artikli 32 kohases piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite asutamist käsitlevas ettepanekus vajalikud meetmed oma ülesannete täitmisest tuleneva vastutuse katmiseks. **[]** Vastutuse katmiseks kasutatava meetodi puhul võetakse arvesse **[] piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite** õiguslikku seisundit ja olemasolevat ärikindlustuse taset.

Artikkel 45

Kümneaastane võrgu arengukava

1. Kogu liitu hõlmava võrgu arengukava, millele osutatakse artikli 27 lõike 1 punktis b, sisaldab integreeritud võrgu mudelit, võimalikke stsenaariume ning süsteemi paindlikkuse hinnangut.

Kogu liitu hõlmava võrgu arengukavas eelkõige:

- a) tuginetakse liikmesriikide investeerimiskavadele, võttes arvesse artikli 12 lõikes 1 osutatud piirkondlikke investeerimiskavasid ning asjakohasel juhul võrgu planeerimise liidu tasandi aspekte, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 347/2013¹⁸; sellele tehakse kulude-tulude analüüs, kasutades nimetatud määruse artikli 11 kohaselt koostatud metoodikat;
- b) tuginetakse piiriüleste ühenduste osas eelkõige ka erinevate võrgu kasutajate mõistlikele vajadustele ning sellesse integreeritakse of [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artiklites 44 ja 51 osutatud investorite pikaajalised kohustused, ning
- c) määratakse kindlaks investeerimislüngad, eelkõige seoses piiriülese võimsusega.

Seoses punktiga c võib kogu liitu hõlmava võrgu arengukavale lisada ülevaate võrgu piiriülese suutlikkuse suurendamise tõketest, mis tulenevad erinevatest heakskiitmisega seotud menetlustest või tavadest.

- 2. Amet esitab riiklike kümneaastaste võrgu arengukavade kohta arvamuse, et hinnata nende kokkusobivust mittesiduva kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukavaga. Kui amet tuvastab ebakõlasid riikliku kümneaastase võrgu arengukava ning mittesiduva kogu liitu hõlmava kümneaastase võrgu arengukava vahel, soovib ta vastavalt vajadusele muuta riiklikku võrgu arengukava või mittesiduvat kogu liitu hõlmavat kümneaastast võrgu arengukava. Kui riiklik võrgu arengukava töötatakse välja vastavalt of [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artiklile 51, soovib amet pädeval riiklikul reguleerival asutusel muuta riiklikku kümneaastast võrgu arengukava vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 51 lõikele 7 ja teavitada sellest komisjoni.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

Artikkel 46

Põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitamismehhanism

1. Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse kulud, mis tekivad piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisel nendele kuuluvate võrkude kaudu.
2. Lõikes 1 nimetatud hüvitust maksavad need siseriiklike ülekandesüsteemide käitajad, kelle võrkudest piiriülesed võimsusvood pärinevad ja need võrguettevõtjad, kelle võrkudes kõnealused võimsusvood lõpevad.
3. Kompenseerivad maksed tehakse korrapäraselt teatava möödunud ajavahemiku eest. Kompenseerivaid makseid korrigeeritakse vajaduse korral tagantjärele vastavalt tegelikele kuludele.

Esimene kompenseerivate maksete tähtaeg määratakse kindlaks artiklis 57 nimetatud suunistes.

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 63 vastu delegeeritud õigusaktid, mis käsitlevad väljamakstavate kompenseerivate maksete suurust.
5. Ülekantavate piiriüleste võimsusvoogude suurus ning siseriiklikest ülekandesüsteemidest pärinevate ja/või kõnealustes võrkudes lõppevate piiriüleste võimsusvoogude suurus määratakse kindlaks teatava ajavahemiku jooksul tegelikult mõõdetud füüsiliste võimsusvoogude põhjal.

6. Piiriüleste võimsusvoogude ülekandekulud määratakse kindlaks ettemääratud pikaajaliste keskmiste lisakulude põhjal, kusjuures võetakse arvesse kaod, investeeringud uude taristusse ning asjakohane osa taristuga seotud olemasolevatest kuludest, niivõrd kui taristut kasutatakse piiriüleste võimsusvoogude edastamiseks, ning eriti võetakse arvesse vajadust tagada varustuskindlus. Kulude kindlaksmääramisel kasutatakse tunnustatud standardile vastavaid kuluarvestuse viise. Kasu, mis võrk saab piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest, võetakse arvesse ja vähendatakse saadavat hüvitust.
7. Kui kahe või enama liikmesriigi ülekandevõrgud moodustavad täielikult või osaliselt ühe juhtplokki osa, loetakse üksnes põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitusmehhanismiga seoses juhtplokki tervikuna ühe asjaomase liikmesriigi ülekandevõrgu osaks, et juhtplokis kulgevaid võimsusvoogusid ei saaks lugeda artikli 2 lõike 2 punkti b alusel piiriülesteks voogudeks, mille puhul tuleb maksta hüvitust käesoleva artikli lõike 1 alusel. Asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused võivad otsustada, millise asjaomase liikmesriigi osaks juhtplokki tervikuna loetakse.

Artikkel 47

Teabe esitamine

1. Põhivõrguettevõtjad võtavad kasutusele kooskõlastamis- ja teabevahetussüsteemid, mis tagavad võrkude turvalisuse ülekandevõime piiratuse juhtimisel.
2. Põhivõrguettevõtjate ohutus-, talitus- ja planeerimismid avalikustatakse. Avaldatav teave sisaldab üldist kava kogu edastamisvõimsuse ja võrgu läbilaskevõime piiri arvutamiseks võrgu elektriliste ja füüsikaliste näitajate põhjal. Kavade esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.

3. Põhivõrguettevõtjad avaldavad iga päev kalkulatsiooni kasutusel oleva edastamisvõimsuse kohta, tuues esile kõik juba reserveeritud edastamisvõimsused. Kõnealust teavet antakse kindlaksmääratud vaheaegadega enne edastamispäeva ning selles esitatakse igal juhul eeloleva nädala ja kuu kalkulatsioon ning olemasoleva võimsuse edastatava osa eeldatav kogus.
4. Põhivõrguettevõtjad avaldavad asjakohased andmed koondprognoosi ja tegeliku tarbimise, tootmis- ja võrguvõimsuse kättesaadavuse ja tegeliku kasutamise, võrgu ja võrkudevaheliste ühenduste kättesaadavuse ja kasutamise ning tasakaalustus- ja reservvõimsuse kohta. Väikeste tootmis- ja võrguvõimsuste kättesaadavuse ja tegeliku kasutuse puhul võib kasutada koondprognoosi.
5. Asjaomased turuosaliselised esitavad põhivõrguettevõtjatele asjakohased andmed.
6. Elektritootjad, kes omavad või käitavad tootmisvõimsusi, millest ühe tootmisvõimsuse installeeritud võimsus on vähemalt 250 MW, või kelle portfelli kuuluv tootmisvõimsus on vähemalt 400 MW, hoiavad riiklikule reguleerivale asutusele, liikmesriigi konkurentsiasutusele ja komisjonile viie aasta jooksul kättesaadavana kõik elektrijaamaga seotud tunniandmed, mis on vajalikud selleks, et kontrollida kõiki operatiivseid edastusotsuseid ning energiabörsidel, võrkudevaheliste ühenduste enampakkumistel, reservturgudel ja börsivälistel enampakkumistel tehtud pakkumisi. Elektrijaama iga tunni kaupa säilitatav teave sisaldab vähemalt andmeid olemasoleva tootmisvõimsuse ja varutud reservvõimsuse kohta, sealhulgas teavet varutud reservvõimsuse jaotamise kohta elektrijaama tasandil, pakkumise tegemise ja tootmise ajal.

7. Põhivõrguettevõtjad vahetavad korrapäraselt piisavalt täpsete elektrivõrke ja koormusvooge käsitlevate andmete pakette, et võimaldada igal põhivõrguettevõtjal arvutada koormusvoogusid oma piirkonnas. Samad andmepaketid tehakse kättesaadavaks ka reguleerivatele asutustele ning taotluse korral komisjonile **ja liikmesriikidele**. Reguleerivad asutused, **liikmesriigid** ja komisjon käsitlevad kõnealust andmepaketti konfidentsiaalsena ning tagavad selle konfidentsiaalse käsitlemise ka kõigi konsultantide puhul, kes teevad nende taotlusest lähtudes analüütilist tööd nimetatud andmete põhjal.

Artikkel 48

Põhivõrguettevõtjate sertifitseerimine

1. Komisjon vaatab läbi iga teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimisotsuse kohta kohe pärast selle kättesaamist vastavalt [[ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ]] artikli 52 lõikele 6. Kahe kuu jooksul sellise teatise saamise päevast esitab komisjon oma arvamuse asjaomasele riiklikule reguleerivale asutusele seoses selle vastavusega [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artikli 52 lõikele 2 või artiklile 53 ning artiklile 43.

Komisjon võib esimeses lõigus viidatud arvamuse koostamisel taotleda ameti arvamust riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohta. Sellisel juhul pikendatakse esimeses lõigus nimetatud kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

2. Komisjoni arvamuse saamisel võtab riiklik reguleeriv asutus kahe kuu jooksul vastu oma lõpliku otsuse põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta, arvestades võimalikult suurel määral komisjoni arvamust. Reguleeriva asutuse otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.
3. Kogu menetluse jooksul võivad reguleerivad asutused või komisjon põhivõrguettevõtjatelt või tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
4. Reguleeriv asutus ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
5. Kui komisjon on saanud teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta vastavalt [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artikli 43 lõikele 9, teeb ta sertifitseerimise kohta otsuse. Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust.

VI peatükk

Jaotusvõrgu käitamine

Artikkel 49

[] Jaotusvõrguettevõtjate koostöö

1. Jaotusvõrguettevõtjad [] teevad liidu tasandil koostööd [], et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning jaotusvõrkude ja ülekandesüsteemide optimaalset haldamist ning koordineeritud käitamist. []
- 1a. **Jaotusvõrguettevõtjatel on õigus luua omavaheline ühendus, asutades selleks Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksuse (ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse) ja ühinedes sellega. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus asutatakse hiljemalt 31. detsembriks 2022 ja see täidab käesolevas määruses ette nähtud ülesandeid ja menetlusi kooskõlas artikliga [51]. Olles Euroopa ühistes huvides töötav ekspertüksus, ei esinda ta mingeid konkreetseid huvisid ega püüa mõjutada otsustusprotsessi teatavate huvide kaitsmiseks.**
- 1b. **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse liikmetele kehtib registreerimiskohustus ja nad peavad tasuma õiglase ja proportsionaalse liikmemaksu.**

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse [] asutamine

0. **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koosneb vähemalt üldkogust, juhatusest, strateegiliste nõunike rühmast, eksperdirühmadest ja peasekretärist.**
1. [] [OP: *Kaksteist kuud pärast jõustumist*] **jooksul** esitavad jaotusvõrguettevõtjad [] komisjonile ja ametile **kooskõlas [artikliga 50a]** asutatava ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja, **sealhulgas käitumisjuhendi**, liikmete loetelu ja töökorra kavandid, muu hulgas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku [] ja muude sidusrühmadega konsulteerimise korra kavandi.

[]
[]
2. Kahe kuu jooksul alates kõnealuste dokumentide kättesaamisest esitab amet pärast ametlikku konsulteerimist kõiki sidusrühmi, eelkõige jaotusvõrgu kasutajaid esindavate organisatsioonidega komisjonile arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite kohta.
3. Komisjon esitab arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 2 sätestatud ameti arvamust, kolme kuu jooksul pärast ametilt arvamuse saamist.
4. Jaotusvõrguettevõtjad loovad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamise kuupäeva ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse, võtavad vastu selle põhikirja ja töökorra ning avaldavad need.

5. Lõikes 1 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ametile nende muutmise korral või kui komisjon või amet esitab selleks põhjendatud taotluse. Amet ja komisjon esitavad arvamuse vastavalt lõigetes 2–4 sätestatud menetlusele.
6. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusega seotud kulud kannavad jaotusvõrguettevõtjad, kes on üksuse registreeritud liikmed, ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud üksnes siis, kui need on mõistlikud ja proportsionaalsed.

Artikkel 50a

ELi elektri jaotusvõrguettevõtjate üksuse peamised eeskirjad ja menetlused

1. **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja, mis võetakse vastu artikli 50 kohaselt, tagatakse järgmised põhimõtted:**
 - a) **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töös saavad osaleda üksnes registreeritud liikmed, võimalusega delegeerida teistele liikmetele;**
 - b) **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevust käsitlevad strateegilised otsused ja juhatusele esitatavad poliitilised suunised võtab vastu üldkogu;**
 - c) **üldkogu otsused võetakse vastu järgmiste reeglite kohaselt:**
 - **kui saadakse 65 % üldkogu liikmetel olevatest häälest;**
 - **sealjuures igal liikmel on selline arv hääli, mis on proportsionaalne vastava tarbijate arvuga, ja**
 - **lõpptulemust toetab vähemalt 55 % üldkogu liikmetest.**

- d) üldkogu otsused on blokeeritud vastavalt järgmistele reeglitele:– kui saadakse 35 % üldkogu liikmetel olevatest häälest;
- sealjuures igal liikmel on selline arv hääli, mis on proportsionaalne vastava tarbijate arvuga, ning
 - lõpptulemust toetab vähemalt 25 % üldkogu liikmetest.
- e) juhatuse valib üldkogu maksimaalselt nelja-aastaseks ametiajaks;
- f) juhatus nimetab oma liikmete hulgast esimehe ja kolm aseesimeest;
- g) artiklite 52 ja 53 kohast jaotusvõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate koostööd juhib juhatus;
- h) juhatuse otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega (15 häält);
- i) peasekretäri nimetab juhatuse ettepaneku põhjal oma liikmete hulgast neljaks aastaks ametisse üldkogu ja teda võib ühe korra ametisse tagasi nimetada;
- j) eksperdirühmad nimetab juhatuse ettepaneku põhjal ametisse üldkogu, kusjuures ühegi eksperdirühma suurus ei tohi ületada 30 liiget ja 1/3 neist võib tulla väljastpoolt liikmeskonda; Lisaks luuakse „ühe riigi“ eksperdirühm, mis koosneb täpselt ühest jaotusvõrguettevõtjate esindajast igast liikmesriigist.

2. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vastu võetud töökorraga tagatakse selle liikmete õiglane ja proportsionaalne kohtlemine ning selle töökorra menetlused kajastavad liikmete erinevat geograafilist ja majanduslikku struktuuri. Eelkõige nähakse menetlustega ette järgmine:
- a) juhatus koosneb juhatuse esimehest ja 27 liikmete esindajast, kellest
- [] 2 on rohkem kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad;
 - [] 2 on rohkem kui 100 000 ja vähema kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad ning
 - [] 2 on vähem kui 100 000 võrgukasutajaga liikmete esindajad;
- ab) olemasolevate jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajad võivad osaleda vaatelejatena juhatuse koosolekutel;**
- b) juhatusse ei või kuuluda rohkem kui 3 samast liikmesriigist või kontsernist pärit liikmete esindajat;
- c) iga juhatuse aseesimees tuleb nimetada iga eespool punktis a kirjeldatud kategooria liikmete esindajate hulgast;
- e) ühest liikmesriigist või samast tööstusrühmast pärinevate liikmete esindajad ei või moodustada eksperdirühma osaliste enamust;
- f) juhatus loob strateegiliste nõunike rühma, kes esitab juhatusele ja eksperdirühmadele arvamusi ning koosneb Euroopa jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajatest ja nende liikmesriikide esindajatest, mis ei ole juhatuses esindatud.

Artikkel 51

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded on järgmised:

(punktide järjekord on muutunud)

- a) (varem f) osaleda artikli 55 kohaselt selliste võrgueeskirjade väljatöötamises, **mis on seotud jaotusvõrkude käitamise ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega**;
- b) (varem a) [] edendada [] jaotusvõrkude käitamist ja kavandamist **koordineeritult ülekandevõrkude käitamise ja kavandamisega**;
- c) (varem b) **aidata kaasa** taastuvate energiaallikate, hajatootmise ja muude jaotusvõrguga lõimitud ressursside, näiteks energia salvestamise ühendamisele;
- d) (varem c) [] hõlbustada [] tarbimise **paindlikkust ja jaotusvõrgu kasutajate juurdepääsu turgudele**;
- e) (varem d) **panustada** jaotussüsteemide [] digiteerimisse, sealhulgas nutivõrkude ja -arvestite kasutuselevõtmisesse;
- f) (varem e) **toetada** koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega andmehalduse, küberturvalisuse ja andmekaitse **arendamist**;

2. Lisaks täidab ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus järgmisi ülesandeid:
- a) koostöö tegemine Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku **ja maagaasi** ülekandesüsteemi haldurite võrgustikuga selliste käesoleva määruse kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise järelevalve puhul, mis on seotud jaotusvõrkude käitamisega ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega;
 - b) koostöö tegemine Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku **ja maagaasi** ülekandesüsteemi haldurite võrgustikuga ning parimate tavade vastuvõtmine seoses ülekandesüsteemide ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega ja kavandamisega, sealhulgas sellistes küsimustes nagu ettevõtjate vaheline andmevahetus ning hajaenergia ressursside koordineerimine;
- []
- d) iga-aastase tööprogrammi ja aastaaruande vastuvõtmine;
 - e) tegutsemine täielikus kooskõlas konkurentsieeskirjadega **ja neutraalsuse tagamine**.

Artikkel 52

Konsulteerimine seoses võrgueeskirjade väljatöötamisega

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus korraldab artikli 55 kohaste võimalike võrgueeskirjade koostamise käigus aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil ulatusliku konsultatsioonimenetluse, kaasates artiklis 50 viidatud töökorra kohaselt kõik asjaomased sidusrühmad ning eelkõige kõiki sidusrühmi esindavad organisatsioonid. Konsulteerimisse on kaasatud riiklikud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, [], tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Selle eesmärk on määrata kindlaks kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.

2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulteerimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus võtab arvesse konsulteerimise käigus esitatud seisukohti. Enne artiklis 55 osutatud võrgueeskirju käsitlevate ettepanekute vastuvõtmist teeb ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil neid märkusi on arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 53

Koostöö jaotusvõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate vahel

1. Jaotusvõrguettevõtjad ja **põhivõrguettevõtjad** teevad **omavahel** [] koostööd võrkude kavandamise ja käitamise valdkonnas. Eelkõige vahetavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad vajalikku teavet ja andmeid seoses tootmisvõimsuste tulemuslikkuse ja tarbimiskaja, võrkude igapäevase käitamise ning võrguinvesteeringute pikaajalise planeerimisega, et tagada võrkude kulutõhus, turvaline ja töökindel väljatöötamine ja käitamine.
2. Põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad **omavahel** koostööd, et saavutada koordineeritud juurdepääs sellistele ressurssidele nagu hajatootmine, energia salvestamine või tarbimiskaja, mis võivad aidata kaasa nii jaotusvõrgu kui ka ülekandesüsteemi konkreetsete vajaduste rahuldamisele.

VII peatükk

Võrgueeskirjad ja suunised

Artikkel 54

Võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmine

1. Komisjon võib artikli 55 ja artikli 57 kohase volituse alusel vastu võtta [] **rakendus**akte. Sellised [] **rakendus**aktid võidakse vastu võtta võrgueeskirjadena, mis põhinevad Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku väljatöötatud teksti käsitlevatel ettepanekutel või, kui artikli 55 lõike 2 kohaselt on tehtud asjaomane otsus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse (**vastastikuses koostöös Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga, kui see on asjakohane**) ja ameti poolt artikli 55 kohase menetluse alusel väljatöötatud ettepanekutel, või artikli 57 kohasel menetlusel põhinevate suunistena.
2. Võrgueeskirjade ja suunistega seoses
[]
 - a) on tagatud käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase;
 - a) on vajaduse korral arvesse võetud piirkondlikku eripära;
 - b) ei minda kõnealuse eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale ning
 - c) ei piirata liikmesriikide õigust kehtestada siseriiklikke võrgueeskirju, mis ei mõjuta [] **piirkonna**ülest kaubandust.

Võrgueeskirjade kehtestamine

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas [] **artikli 62 lõikega 2** vastu [] **rakendusakte, et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühtsed tingimused**[], kehtestades võrgueeskirjad, mis hõlmavad järgmisi valdkondi:
 - a) võrgu turvalisust ja töökindlust käsitlevad eeskirjad, sealhulgas ülekande tehnilise reservvõimsuse eeskirjad võrgu eksploatatsiooni turvalisuse eesmärgil, **mis hõlmavad süsteemi seisundeid, parandusmeetmeid ja talitluskindluse piire, pingejuhtimist ja reaktiivvõimsuse juhtimist, lühisvoolu juhtimist, elektrienergia voogude juhtimist, häiringute analüüsi ja käsitlemist, kaitseseadmeid ja -kavasid, andmevahetust, nõuete järgimist, koolitust, talitluse kavandamise ja julgeoleku analüüsi, piirkondlikku talitluskindluse koordineerimist, katkestuste koordineerimist, asjakohaste ressursside valmiduskavasid, piisavuse analüüsi, tugiteenuseid, ajaplaneerimist ning talitluse plaanimise andmekeskondi**;
 - b) võrguühenduste eeskirjad, **sealhulgas põhivõrguühendusega tarbimisüksuste ühendamine, ülekandevõrguühendusega jaotusüksuste ja jaotussüsteemide ühendamine, selliste tarbimisseadmete ühendamine, mida kasutatakse tarbimiskaja osutamiseks, elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuded, nõuded alalisvoolu kõrgepinge võrguühenduste kohta, nõuded alalisvooluühendusega energiapargimoodulite ja alalisvooluülekandesüsteemi vastasotsa muundurjaamade kohta ning võrguühenduse kasutuselevõttust teavitamise menetlused**;
 - c) juurdepääsueeskirjad kolmandatele isikutele;
 - d) andmevahetus- ja arvelduseeskirjad;
 - e) koostalitlusvõime eeskirjad;

- f) tegevuskord hädaolukordades, sealhulgas süsteemi kaitsekavad, taastamiskavad, mõju turule, teabevahetus ja kommunikatsioon ning vahendid ja seadmed;
- g) võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise reeglid[], sealhulgas järgmise päeva, päevasisese ja forvardturu võimsuse jaotamise arvestamise metoodika ja menetlused, võrgumudelid, pakkumispäirakonna struktuur, koormuse ümberjaotamine ja vahetuskauba tegemine, kauplemisalgoritmid, ühtne järgmise päeva ja päevasisese turu mehhanism, jaotatud päirakonnaülese võimsuse püsikindlus, võimsusjaotustulu jagamise metoodika, riski maandamine päirakonnaülese ülekande korral, määramise menetlused ning võimsuse jaotamise ja ülekandevõime päiratuse juhtimise kulude katmine;
- h) normid, mis on seotud võrgule juurdepääsu teenuste osutamise tehniliste ja operatiivaspektidega ning võrgu tasakaalustamisega, sealhulgas ülesanded ja vastutus, tasakaalustamisenergia vahetamise platvormid, tehingute sulgemisajad, nõuded standard- ja eritoodetele, tasakaalustamisteenuste hankimine, päirakonnaülese võimsuse eraldamine tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reserve jaotamiseks, tasakaalustamisenergia tasaarveldus, võrguettevõtjate vaheliste energiavahetuste tasaarveldus, tasakaaluarveldus ja tasakaalustamisvõimsuse tasaarveldus;
- i) läbipaistvuseeskirjad;
- j) tasakaalustuseeskirjad, sealhulgas võrguga seotud reservvõimsust käsitlevad eeskirjad, muu hulgas koormuse-sageduse juhtimine, sageduse kvaliteeti määravad ja sihtnäitajad, sageduse hoidmise reservid, sageduse taastamise reservid, asendusreservid, reserve vahetamine ja jagamine, reserve päiriülene aktiveerimine, sünkroonaja reguleerimine ja teabe läbipaistvus;

- k) ühtlustatud [] ülekandetariifi struktuure käsitlevad eeskirjad[, millele on osutatud artiklis 16] [], sealhulgas asukohasignaalide ja põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamisega seotud eeskirjad; elektrivõrkude energiatõhusus;
- m) sagedusega mitteseotud tugiteenuste (sealhulgas statsionaarse seisundi pingajuhtimine, inerts, kiire reaktiivvoolusisestus, **inerts võrgu stabiilsuseks, lühisvool, isekäivitusvõime ja saartalitlusvõime**) mittediskrimineeriva ja läbipaistva osutamise normid;
- n) **normid** tarbimise [] **paindlikkuse hõlbustamiseks elektriturgudel, mis on hõlmatud [elektridirektiivi XXX] artiklitega 17 ja 32, muu hulgas ülekandevõime piiratuse juhtimise kaudu ülekandetasandil, alusmetoodika, juurdepääs andmetele ja andmehaldus[]**;
- o) **piiriüleste elektrienergiavoogude küberturvalisusaspektide [] sektoripõhised normid, sealhulgas ühised miinimumnõuded, kavandamine, järelevalve, aruandlus ja kriisiohje;**

[]

2. Pärast ameti, Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse** ja teiste asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist kehtestab komisjon iga kolme aasta tagant prioriteetide nimekirja, milles määratakse kindlaks lõikes 1 nimetatud valdkonnad, mis kaasatakse võrgueeskirjade väljatöötamisse. Kui võrgueeskirja reguleerimisese on otseselt seotud jaotusvõrgu käitamisega ja **ei ole eelkõige []** seotud ülekandega, võib komisjon kohustada ELi jaotusvõrguettevõtjate üksust [] **koostöös []** Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga kokku kutsuma redaktsioonikomiteed ning esitama ametile võrgueeskirja ettepanekut.

3. Komisjon palub ametil esitada komisjonile mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa kuut kuud, mittesiduvad raamsuunised (raamsuunised), milles sätestatakse selged ja objektiivsed põhimõtted, et töötada välja iga võrgueeskiri, mis on seotud prioriteetide nimekirjas kindlaksmääratud valdkondadega. Komisjoni palve võib hõlmata tingimusi seoses raamsuunises käsitletavate valdkondadega. Iga raamsuunis soodustab turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ja turu tõhusat toimimist. Komisjon võib seda ajavahemikku ameti põhjendatud taotluse alusel pikendada.
4. Amet konsulteerib ametlikult Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega raamsuuniste osas vähemalt kahe kuu jooksul avatud ja läbipaistval viisil.
5. Amet esitab komisjonile mittesiduvad raamsuunised, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas artikliga 3. Amet vaatab mittesiduvad raamsuunised läbi ja esitab need komisjonile uuesti, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas artikliga 6.
6. Kui komisjon leiab, et raamsuunised ei soodusta turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist, võib ta paluda, et amet vaataks kõnealused raamsuunised mõistliku ajavahemiku jooksul läbi ja esitaks komisjonile uuesti.
7. Kui amet ei esita või ei esita uuesti raamsuuniseid komisjoni poolt lõigetes 3 või 6 määratud aja jooksul, viimistleb kõnealused raamsuunised komisjon.
8. Komisjon palub Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikul või, kui lõike 2 kohaselt on tehtud asjaomane otsus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusel [] **koostöös Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga** esitada ametile ettepanek võrgueeskirja kohta, milles järgitakse asjaomast raamsuunist, mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud.

9. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, kui lõike 2 kohases prioriteetide nimekirjas on nii kindlaks määratud, kutsub kokku redaktsioonikomitee, kes osutab võrgustikule või üksusele abi võrgueeskirjade väljatöötamise käigus. Redaktsioonikomitee koosneb Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, ameti, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse (**kui see on asjakohane**), määratud elektriturukorraldajate (kui see on asjakohane) ning piiratud arvu peamiste mõjutatud sidusrühmade esindajatest. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus **koostöös Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga**, kui lõike 2 kohases prioriteetide nimekirjas on nii kindlaks määratud, viimistleb võrgueeskirju käsitlevad ettepanekud lõikes 1 nimetatud valdkondades pärast komisjonilt taotluse saamist vastavalt lõikele 8.
10. Amet vaatab võrgueeskirja läbi ja tagab, et võrgueeskiri järgib asjaomaseid raamsuuniseid ning aitab kaasa turgude lõimimisele, diskrimineerimise ärahoidmisele, tulemuslikule konkurentsile ja turu tõhusale toimimisele, ta esitab läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile kuue kuu jooksul alates ettepaneku kättesaamise päevast. Komisjonile esitatava ettepaneku puhul võtab amet arvesse kõiki seisukohti, mis asjaomased osalised esitasid ettepaneku koostamisel, mida korraldas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib ametlikult asjaomaste osalistega seoses komisjonile esitatava versiooniga.
11. Kui Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole töötanud välja võrgueeskirja komisjoni poolt lõikes 8 määratud ajavahemiku jooksul, võib komisjon paluda ametil koostada võrgueeskirja kavand asjaomase raamsuunise alusel. Võrgueeskirja kavandi koostamise käigus käesoleva lõike kohaselt võib amet algatada täiendava konsulteerimise. Amet esitab käesoleva lõike kohaselt koostatud võrgueeskirja kavandi komisjonile ning võib soovitada selle vastuvõtmist.

12. Komisjon võib omal algatusel, kui Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole käesoleva artikli lõike 11 kohaselt töötanud välja võrgueeskirja või amet ei ole käesoleva artikli lõike 11 kohaselt töötanud välja võrgueeskirja kavandit, või käesoleva artikli lõike 10 kohaselt esitatud ameti soovitusel võtta vastu ühe või mitu võrgueeskirja lõikes 1 loetletud valdkondades.
13. Kui komisjon teeb omal algatusel ettepaneku võrgueeskirja vastuvõtmiseks, konsulteerib komisjon võrgueeskirja kavandi osas ameti, Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku ja teiste asjaomaste sidusrühmadega vähemalt kahe kuu jooksul.
14. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira komisjoni õigust võtta vastu artiklis 57 sätestatud suunised ja neid muuta. Selle kohaldamine ei piira Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku võimalusi töötada välja mittesiduvaid suuniseid, mis käsitlevad lõikes 1 sätestatud valdkondi, kui need ei ole seotud valdkonnaga, mis on hõlmatud komisjoni poolt võrgustikule esitatud palvega. Kõnealused suunised esitatakse arvamuse saamiseks ametile. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik võtab seda arvamust nõuetekohaselt arvesse.

Artikkel 56

Võrgueeskirjade muutmine

1. Komisjonil on õigus võtta **31. detsembrini 2027** kooskõlas artikli [] **62 lõikega 2** vastu [] **rakendusakte** seoses võrgueeskirjade muutmisega **artikli 55 lõikes 1 loetletud valdkondades** vastavalt artiklis 55 sätestatud menetlusele. []

2. Artikli 55 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade muutmiseks võivad ametile muudatusettepanekute kavandeid esitada isikud, kes on tõenäoliselt kõnealusest võrgueeskirjast huvitatud, sealhulgas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, **riiklikud reguleerivad asutused, jaotus- ja põhivõrguettevõtjad**, võrgu kasutajad ja tarbijad. Amet võib muudatusettepanekute kavandeid esitada ka omal algatusel].
3. Amet võib esitada komisjonile [] põhjendatud muudatusettepanekuid, selgitades kuidas kõik ettepanekud on kooskõlas artikli 55 lõikes 2 sätestatud võrgueeskirjade eesmärkidega. Kui ameti hinnangul on muudatusettepanek vastuvõetav ja kui tegu on ameti enda muudatustega, siis konsulteerib ta kõikide sidusrühmadega vastavalt [ettepanekuga COM(2016) 863/2 uuesti sõnastatud määruse (EÜ) nr 713/2009] artiklile 15.
4. Komisjonil on õigus ameti ettepanekuid arvestades võtta vastu artikli 55 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirja muudatusi **rakendusaktidena** [] vastavalt [] artikli [] **62 lõikele 2**.

[]

Artikkel 57

Suunised

1. Komisjon võib vastu võtta allpool loetletud valdkondi käsitlevaid siduvaid suuniseid.
Nimetatud suunised võetakse vastu rakendusaktidena kooskõlas artikli 62 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Samuti võib komisjon suunisenä vastu võtta [] **rakendusakte** nendes valdkondades, kus sellise õigusakti väljatöötamine võiks põhineda ka artikli 55 lõike 1 kohasel võrgueeskirjade menetlusel.
3. Vastu võidakse võtta põhivõrguettevõtjate vahelist hüvitamiskorda käsitlevad suunised. Vastavalt artiklites 46 ja 16 sätestatud põhimõtetele täpsustatakse kõnealustes suunistes järgmisi asjaolusid:
 - a) menetluse üksikasjad, millega määratakse kindlaks põhivõrguettevõtjad, kes peavad artikli 46 lõikega 2 ettenähtud korras maksma hüvitist piiriüleste võimsusvoogude eest, kaasa arvatud jaotuse eest nende siseriiklike ülekandesüsteemide käitajate, millest piiriülesed vood pärinevad, ja nende põhivõrguettevõtjate vahel, milles kõnesolevad vood lõpevad;
 - b) artikli 46 lõike 3 teises lõigus ettenähtud korras rakendatava maksemenetluse üksikasjad, kaasa arvatud esimese ajavahemiku kindlaksmääramine, mille eest tuleb hüvitist maksta;
 - c) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil tehakse nii koguse kui võimsusvoo tüübi järgi kindlaks ülekantavad piiriülesed võimsusvood, mille eest tuleb maksta hüvitust artikli 46 alusel, ning nende võimsusvoogude suurus, mis on pärit üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemidest ja/või lõpevad üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemides, artikli 46 lõikega 5 ettenähtud korras;
 - d) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil määratakse piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest tulenevad kulud ja tulud artikli 46 lõikega 6 ettenähtud korras;

- e) üksikasjad seoses sellega, kuidas põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitusmehhanismi raames käsitleda võimsusvooge, mis pärinevad riikidest või lõpevad riikides, mis asuvad väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda, ning
 - f) alalisvooluvõrkude kaudu ühendatud siseriiklike süsteemide osalemine artikliga 46 ettenähtud korras.
4. Suunistes võib ühtlasi kindlaks määrata asjakohased eeskirjad seoses tootjate, energia salvestamise ja tarbijate (koormus) tasudega vastavalt riiklikele [] ülekandetariifi süsteemidele [] , kaasa arvatud põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitusmehhanismi kajastumine riiklikes võrgutasudes ning asjakohaste ja tõhusate asukohasignaalide andmine artikliga 16 kindlaksmääratud põhimõtete kohaselt.
- Suunistega võidakse näha ette ühtlustatud asjakohaste ja tõhusate asukohasignaalide andmine liidu tasandil.
- Kõnesolev ühtlustamine ei takista liikmesriike kohaldamast mehhanisme, mis tagavad, et tarbijate (koormus) makstavad võrgutasud on kogu liikmesriigi territooriumil võrreldavad.
5. Vajaduse korral võidakse suunistes, millega tagatakse käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase, täpsustada ka järgmised asjaolud:
- a) elektrienergiaga kauplemise eeskirjade üksikasjad; (b) investeerimisstiimulite üksikasjad võrkudevahelise ühenduse võimsuse jaoks, sealhulgas asukohasignaale käsitlevate eeskirjade üksikasjad;

6. Komisjon võib võtta vastu suunised põhivõrguettevõtjate tegevuse kooskõlastamise rakendamise kohta liidu tasandil. Suunised peavad olema kooskõlas käesoleva määruse artiklis 55 osutatud võrgueeskirjadega ja rajanema neil ning käesoleva määruse artikli 27 lõike 1 punktis g osutatud vastuvõetud spetsifikatsioonidel. Nimetatud suuniste vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse erinevaid piirkondlikke ja riiklikke talitlusnõudeid.

[Nimetatud suunised võetakse vastu kooskõlas artikli 62 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.]

7. Kui komisjon suunised vastu võtab või neid muudab, konsulteerib ta ameti, Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, **ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse** ja muude sidusrühmadega, kui see on asjakohane.

Artikkel 58

Liikmesriikide õigus sätestada üksikasjalikumad meetmed

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide õigusi säilitada või võtta meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid tingimusi kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses, artiklis 57 nimetatud suunistes või artiklis 55 osutatud võrgueeskirjades, kui kõnealused meetmed ei **ole vastuolus** [] liidu õigusaktide tulemuslikkusega.

Artikkel 58a

Komisjon hindab 31. detsembriks 2025 võrgueeskirju ja suuniseid sisaldavaid olemasolevaid rakendusakte, et hinnata, millised nende elemendid võiksid olla kasulikult sätestatud elektrienergia siseturgu käsitlevates liidu seadusandlikes aktides. Komisjon esitab oma hindamise tulemuste kohta üksikasjaliku aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Sellele aruandele lisatakse asjakohasel juhul komisjoni hindamisest tulenevad seadusandlikud ettepanekud.

VIII peatükk

Lõppsätted

Artikkel 59

Uued võrkudevahelised ühendused

1. Alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste osas võib taotluse korral piiratud aja jooksul anda vabastuse käesoleva määruse artikli 17 lõike 2 sätete ning [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artiklite 6 ja 43 ning artikli 59 lõike 6 ja artikli 60 lõike 1 sätete kohaldamisest järgmistel tingimustel:
 - a) investeering peab soodustama konkurentsi elektriga varustamise alal;
 - b) kõnealuse investeeringuga seotud risk on nii suur, et ilma vabastuse saamiseta ei oleks võimalik investeerida;
 - c) võrkudevahelise ühenduse omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes vähemalt oma õigusliku vormi poolest on erinev võrguettevõtjatest, kelle võrku kõnealune ühendus ehitatakse;
 - d) tasud nõutakse sisse kõnealuse võrkudevahelise ühenduse kasutajatelt;

- e) alates Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/92/EÜ¹⁹ artikli 19 kohasest turu osalisest avamisest ei ole üheltki tasukomponendilt sisse nõutud ühtegi osa ühenduse kapitali- ega tegevuskuludest, mis on tehtud võrkudevahelise ühendusega seotud ülekandesüsteemide või jaotusvõrkude kasutamiseks, ning
- f) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi, elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist ega sellise reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega võrkudevaheline ühendus on liidetud.
2. Lõiget 1 kohaldatakse erandjuhtudel ka vahelduvvooluvõrkude vaheliste ühenduste suhtes, kui kõnesolevad investeerimiskulud ja -riskid on eriti suured, võrreldes tavapäraste kulude ja riskidega, mis tekivad kahe naaberriigi ülekandesüsteemide ühendamisel vahelduvvooluvõrkude vahelise ühendusega.
3. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste võimsuse märkimisväärse suurendamise suhtes.
4. Lõigete 1, 2 ja 3 alusel antud vabastust puudutava otsuse teevad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused üksikjuhtumipõhiselt. Vabastus võib kehtida uue võrkudevahelise ühenduse või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva võrkudevahelise ühenduse kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus vabastustaotluse kätte sai, võib amet esitada kõnealustele reguleerivatele asutustele nõuandva arvamuse, mis võib olla nende otsuse aluseks.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20).

Vabastuse andmist otsustades kaalutakse iga üksikjuhtumi puhul eraldi, kas on vaja kehtestada erandi kestuse ja võrkudevahelisele ühendusele diskrimineerimiseta juurdepääsu tingimusi. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust või olemasoleva võimsuse muutmist, projekti prognoositavat tähtaega ja siseriiklikke olusid.

Enne vabastuse andmist lepivad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused kokku võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjad ning mehhanismid. Ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjadesse lisatakse kohustus pakkuda kasutamata võimsust turule ning rajatise kasutajatel võimaldatakse omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Lõike 1 punktides a, b ja f osutatud kriteeriumide hindamisel võetakse arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Kui kõik asjaomased reguleerivad asutused on jõudnud kuue kuu jooksul kokkuleppele vabastuse andmise otsuse suhtes, teavitavad nad ametit oma otsusest.

Vabastuse andmise otsus, sealhulgas kõik käesoleva lõike teises lõigus osutatud tingimused, peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud ja need avaldatakse.

5. Amet teeb lõikes 4 osutatud otsuse

- a) kui kõik asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul kuupäevast, mil taotleti vabastust kõnealustest reguleerivatest asutusest viimasele, või
- b) asjaomaste reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Enne otsuse tegemist konsulteerib amet asjaomaste reguleerivate asutuste ja taotlejatega.

6. Olenemata lõigetest 4 ja 5 võivad liikmesriigid sätestada, et reguleeriv asutus või, vastavalt olukorrale, amet esitab oma arvamuse liikmesriigi asjakohasele asutusele, kes teeb vabastuse taotluse kohta ametliku otsuse. Arvamus avaldatakse koos otsusega.
7. Reguleerivad asutused esitavad iga vabastustaotluse koopia teavitamise eesmärgil ametile ja komisjonile kohe pärast selle kättesaamist. Asjaomased reguleerivad asutused või amet (teavitavad asutused) teatavad otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Komisjonile võib teabe esitada koondkujul, mis võimaldab tal teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:
 - a) üksikasjalikud põhjendused, mille alusel vabastus anti või selle andmisest keelduti, sealhulgas vabastuse vajalikkust õigustav finantsteave;
 - b) analüüs mõju kohta, mida vabastuse andmine avaldab konkurentsile ja elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimisele;
 - c) põhjendused seoses ajavahemikuga ja kõnealuse võrkudevahelise ühenduse koguvõimsuse osaga, mille osas vabastus antakse, ning
 - d) asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemus.

8. Komisjon võib 50 tööpäeva jooksul alates lõikes 7 nimetatud teatise saamise päevast otsustada paluda teavitavatel asutustel muuta vabastuse andmise otsust või see tühistada. Seda 50 tööpäeva pikkust ajavahemikku võib pikendada veel täiendavalt 50 tööpäeva võrra, kui komisjon taotleb lisateavet. Kõnealune lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Esialgset tähtaega võib ka pikendada, kui sellega nõustuvad nii komisjon kui ka teavitavad asutused.

Kui palutud teavet ei esitata taotluses ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle tähtaja lõppu on seda aega komisjoni ja teavitavate asutuste nõusolekul pikendatud või kui teavitavad asutused on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et nad käsitlevad teatist lõplikuna.

Teavitavad asutused täidavad komisjoni otsust vabastust käsitleva otsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teavitavad vastavalt komisjoni.

Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastuse andmise otsusele aegub kaks aastat pärast heakskiidu andmist, kui võrkudevahelise ühenduse ehitamist ei ole veel alustatud, ja viis aastat pärast selle vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole võrkudevahelist ühendust kasutusele võetud, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab teavitavate asutuste põhjendatud taotluse alusel, et mis tahes viivitus on tingitud olulistest takistustest, mille üle isikul, kellele vabastus anti, puudub kontroll.

9. Kui asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused otsustavad lõike 1 kohaselt otsust muuta, siis teatavad nad kõnealusest otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Lõikeid 1–8 kohaldatakse kõnealuse teatatud otsuse suhtes, arvestades olemasoleva vabastuse eripärasid.
10. Komisjon võib taotluse korral või omal algatusel alustada menetlust uuesti, kui:
- a) osaliste õigustatud ootusi ja esialgse vabastusotsustega saavutatud majanduslikku tasakaalu arvesse võttes on olulisel määral muutunud asjaolud, millel otsus põhines;
 - b) asjaomaste ettevõtjate tegevus on vastuolus nende kohustustega või
 - c) otsus tehti poolte esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.
11. Komisjonil on õigus vastu võtta artikli 63 kohaseid delegeeritud õigusakte seoses suuniste vastuvõtmisega käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmiseks ning kehtestada käesoleva artikli lõigete 4, 7, 8, 9 ja 10 kohaldamise korra.

Artikkel 59a

Erandid

1. Liikmesriigid võivad taotleda erandite tegemist artikli 3, artikli 5, artikli 6 lõike 1, artikli 7 lõigete 1 ja 4, artiklite 8–10, artiklite 13–15, artiklite 17–22, artikli 23 lõigete 1, 2, 4, 5 ja 5a, artikli 24, artiklite 32–44 ja artikli 48 asjakohastest sätetest järgmistel juhtudel:

a) liikmesriigid suudavad tõestada oluliste probleemide olemasolu nende väikeste isoleeritud süsteemide talitlusele. Sellisel juhul on erand ajaliselt piiratud ja sellele kohaldatakse tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja integratsiooni siseturuga;

b) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 kohaste äärepoolseimate piirkondade puhul, mida ei ole võimalik ühendada Euroopa energiaturuga ilmsetel füüsilistel põhjustel. Sellisel juhul ei ole piirang ajaliselt piiratud.

Mõlemal juhul kohaldatakse erandile tingimusi, mille eesmärk on tagada, et erand ei takista üleminekut taastuenergiale.

Erandi tegemise puhul teavitab komisjon neist taotlustest enne otsuse tegemist liikmesriike, pidades seejuures silmas konfidentsiaalsusnõudeid.

- 2. Artikleid 3, 4, 5, artikli 6 lõiget 1, lõike 2 punkti c, lõike 2 punkti h, artikleid 7–10, artikleid 12–15, artikleid 17–22, artikli 23 lõikeid 1, 2, 5 ja 5a, artiklit 24, artikli 31 lõikeid 2 ja 3, artikleid 32–44, artiklit 46 ja artiklit 48 ei kohaldata Küprose suhtes kuni selle riigi põhivõrk ühendatakse teiste liikmeriikide põhivõrkudega.**

Kui Küprose põhivõrku ei ühendata muude liikmesriikide põhivõrkudega 1. jaanuariks 2026, hindab Küpros vajadust erandi järele nendest sätetest ja võib esitada komisjonile taotluse erandi tegemise jätkamiseks. Komisjon hindab, kas vastavate sätete kohaldamine võiks põhjustada olulisi probleeme Küprose elektrisüsteemi talitlusele või tooks nende kohaldamine Küprosel eeldatavalt kasu turu toimimisele. Selle hindamise alusel esitab komisjon põhjendatud otsuse erandi täieliku või osalise pikendamise kohta, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 60

Teabe andmine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused annavad nõude korral komisjonile kogu teabe, mis on vajalik käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks.

Komisjon peab määrama mõistliku tähtaja, mille jooksul teave tuleb edastada, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ja teabevajaduse kiireloomulisust.

2. Kui asjaomane liikmesriik või reguleeriv asutus ei esita lõikes 1 osutatud teavet lõike 1 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul, võib komisjon nõuda kogu käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks vajalikku teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt.

Ettevõtjale teabenõude saatmisega samal ajal edastab komisjon nõude koopia reguleerivatele asutustele selles liikmesriigis, mille territooriumil asub ettevõtja juhatus.

3. Lõikes 1 osutatud teabenõudes märgib komisjon nõude õigusliku aluse, teabe esitamise tähtaja, nõude eesmärgi, samuti artikli 61 lõikes 2 ettenähtud karistused ebaõige, ebatäieliku või eksitava teabe esitamise eest. Komisjon määrab mõistliku tähtaja, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ning kiireloomulisust.
4. Nõutava teabe esitajateks on ettevõtjate omanikud või omanike esindajad ning juriidiliste isikute puhul neid seaduse või põhikirja alusel esindama volitatud isikud. Nõuetekohaselt volitatud advokaadid võivad esitada teavet oma klientide nimel, klient jääb täielikult vastutavaks selle eest, et ei esitataks ebatäielikku, ebaõiget või eksitavat teavet.
5. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet komisjoni poolt määratud tähtaja jooksul või annab puudulikku teavet, nõuab komisjon teabe esitamist oma otsusega. Otsuses täpsustatakse, mis teavet nõutakse, ja määratakse kindlaks asjakohane tähtaeg, mille jooksul see tuleb esitada. Selles märgitakse artikli 61 lõikega 2 ettenähtud karistused. Otsuses teavitatakse ka õigusest anda otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule.

Samal ajal saadab komisjon koopia oma otsusest selle liikmesriigi reguleerivatele asutustele, kelle territooriumil on isiku elukoht või ettevõtja asukoht.

6. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks.

Komisjon ei avalikusta käesoleva määruse kohaselt omandatud teavet, mille suhtes kohaldatakse ametisaladuse hoidmise kohustust.

Artikkel 61

Karistused

1. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse käesoleva määruse, artikli 55 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirjade ning artikli 57 kohaselt vastuvõetud suuniste sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende sätete kohaldamise tagamiseks. Nimetatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 1 % eelmise majandusaasta kogukäibest, kui nad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu annavad ebaõiget, ebatäielikku või eksitavat teavet, vastates artikli 60 lõike 3 alusel esitatud nõudele, või ei esita teavet tähtaja jooksul, mis on ette nähtud artikli 60 lõike 5 esimese lõigu alusel vastuvõetud otsusega. Trahvisumma määramisel võtab komisjon arvesse esimeses lõigus ettenähtud nõuete täitmata jätmisega seotud rikkumise raskust.
3. Lõike 1 alusel sätestatud karistused ja lõike 2 alusel tehtud otsused ei ole kriminaalõigusliku iseloomuga.

Artikkel 62

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab [ettepanekuga COM(2016) 864/2 uuesti sõnastatud direktiivi 2009/72/EÜ] artikli 68 alusel loodud komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011²⁰ artiklit 5.

Artikkel 63

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. [] Artikli 46 lõikes 4 [] ning artikli 59 lõikes 11 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [väljaannete talitus: *palume sisestada jõustumise kuupäev*].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad [] artikli 46 lõikes 4 [] ja artikli 59 lõikes 11 osutatud volituse igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud [delegeeritud] õigusaktide kehtivust.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon **elektrienergia piiriülese komitee ja** iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta paremat õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. [] Artikli 46 lõike 4, [] ning artikli 59 lõike 11 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 64

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 714/2009 tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja loetakse vastavalt lisas II esitatud vastavustabelile.
- 1a. Kõiki määruse 714/2009 alusel vastu võetud rakendusakte kohaldatakse jätkuvalt pärast määruse 714/2009 kehtetuks tunnistamist, kuni nad tunnistatakse kehtetuks.**

Artikkel 65

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

Käesoleva määruse artiklit 58a hakatakse kohaldama alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja
